

Moduł VIII

Rozliczenie samochodu w działalności gospodarczej

Ewelina Dulęba

“Nauka to pokarm dla rozumu”

Lew Tołstoj

Moduł 8. Rozliczenie samochodu w działalności gospodarczej

8.1. Zasady odliczenia VAT od samochodów - jak postępować prawidłowo?

8.2. Jak skutecznie odliczyć 100% VAT od samochodów w działalności gospodarczej?

8.3. Co zrobić, gdy następuje zmiana sposobu wykorzystania samochodu? - Korekta VAT

8.4. Sprzedaż samochodu - jaką stawkę VAT zastosować?

8.5. Sprzedaż samochodu w procedurze VAT marży

8.6. Jak rozliczyć VAT przy wykupie samochodu z leasingu operacyjnego?

8.7. Rozliczenie w kosztach wydatków dotyczących samochodów osobowych stanowiących środki trwałe

8.8. Rozliczenie w kosztach wydatków dotyczących samochodów osobowych niestanowiących majątku firmowego

8.9. Jak rozliczać samochód w działalności gospodarczej - to musisz wiedzieć

8.1. Zasady odliczenia VAT od samochodów - jak postępować prawidłowo?

1. Zasady ogólne odliczania VAT

Zgodnie z zasadą ogólną, określoną w art. 86 ust. 1 ustawy o podatku od towarów i usług, w zakresie, w jakim towary i usługi są wykorzystywane do wykonywania czynności opodatkowanych, podatnikowi, przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego.

Zatem aby móc skorzystać z prawa do odliczenia podatku VAT konieczne jest istnienie związku między dokonywanymi zakupami, a prowadzoną działalnością gospodarczą.

Jeśli taki związek nie istnieje, a zakupy pozostają poza zakresem działalności gospodarczej, VAT od tych zakupów nie podlega odliczeniu.

O jakim związku mowa?

Tego ustawodawca nie doprecyzował. Organy podatkowe wskazują jednak na związek bezpośredni lub pośredni.

Interpretacja indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z dnia 17.03.2023 r., sygn. 0113-KDIPT1-2.4012.892.2022.2.PRP:

*“O związku **bezpośrednim** dokonywanych zakupów z działalnością podatnika można mówić wówczas, gdy nabywane towary służą np. dalszej odsprzedaży (towary handlowe)*

lub też nabywane towary i usługi są niezbędne do wytworzenia towarów lub usług będących przedmiotem dostawy. Bezpośrednio wiążą się więc z czynnościami opodatkowanymi wykonywanymi przez podatnika.

*Natomiast o **pośrednim związku** nabywanych towarów i usług z działalnością przedsiębiorcy można mówić wówczas, gdy ponoszone wydatki wiążą się z całokształtem funkcjonowania przedsiębiorstwa – mają pośredni związek z działalnością gospodarczą, a tym samym z osiąganym przez podatnika obrotem opodatkowanym. Aby jednak można było wskazać, że określone zakupy mają chociażby pośredni związek z działalnością podmiotu, istnieć musi **związek przyczynowo-skutkowy** pomiędzy dokonanymi zakupami towarów i usług, a powstaniem obrotu. O pośrednim związku dokonanych zakupów z działalnością podatnika można mówić wówczas, gdy zakup towarów i usług nie przyczynia się bezpośrednio do uzyskania obrotu przez podatnika, np. poprzez ich odsprzedaż, lecz poprzez wpływ na ogólne funkcjonowanie przedsiębiorstwa jako całości, przyczynia się do generowania przez podmiot obrotu.”*

2. Ograniczenia w zakresie odliczania VAT w przypadku wydatków związanych z samochodami

Art. 86a ust. 1 ustawy o VAT, wskazuje, że w przypadku wydatków związanych z pojazdami samochodowymi, podatnikowi przysługuje prawo do odliczenia 50% kwoty podatku naliczonego.

Należy zatem odpowiedzieć na pytania:

- co to jest pojazd samochodowy?

- jakie wydatki podlegają ograniczeniu w zakresie odliczenia podatku VAT?

Definicja pojazdu samochodowego zawarta jest w art. 2 pkt 34 ww. ustawy. Zgodnie z nim pojazdy samochodowe to pojazdy samochodowe w rozumieniu przepisów o ruchu drogowym o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 tony. Jak natomiast wynika z art. 2 pkt 33 ustawy Prawo o ruchu drogowym, pojazd samochodowy to pojazd silnikowy, którego konstrukcja umożliwia jazdę z prędkością przekraczającą 25 km/h. Określenie to nie obejmuje ciągnika rolniczego.

Zatem ograniczenie w zakresie odliczenia podatku VAT dotyczy wydatków związanych z:

- samochodami osobowymi,
- niektórymi samochodami ciężarowymi,
- motocyklami oraz
- innymi pojazdami o masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 tony, których konstrukcja umożliwia jazdę z prędkością przekraczającą 25 km/h.

O jakich wydatkach mowa?

W art. 86a ust. 2 ustawy o VAT, ustawodawca wskazał, że do wydatków związanych z pojazdami samochodowymi, do których stosuje się ograniczenie w postaci odliczenia 50% VAT naliczonego, zalicza się wydatki dotyczące:

- 1) nabycia, importu lub wytworzenia tych pojazdów oraz nabycia lub importu ich części składowych,
- 2) używania tych pojazdów na podstawie umowy najmu, dzierżawy, leasingu lub innej umowy o podobnym charakterze, związane z tą umową, inne niż wymienione w pkt 3,
- 3) nabycia lub importu paliw silnikowych, oleju napędowego i gazu, wykorzystywanych do napędu tych pojazdów, usług naprawy lub konserwacji tych pojazdów oraz innych towarów i usług związanych z eksploatacją lub używaniem tych pojazdów.

Za wydatki związane z używaniem pojazdów samochodowych uważa się również opłaty parkingowe oraz opłaty za przejazdy autostradą.

3. Odliczenie VAT w pełnej wysokości

W niektórych przypadkach, podatnikowi przysługuje prawo do odliczenia 100% VAT od wydatków związanych z używaniem samochodów, oczywiście przy założeniu, że wydatki te mają związek z działalnością gospodarczą.

Przed wszystkim należy zauważyć, że ograniczenie nie dotyczy samochodów ciężarowych o masie całkowitej powyżej 3,5 tony. W stosunku do nich podatnikowi przysługuje prawo do odliczenia 100% VAT.

Dodatkowo w art. 86a ust. 3 ustawy o VAT, ustawodawca wskazał, że podatnikowi przysługuje prawo do pełnego odliczenia VAT:

- 1) w przypadku gdy pojazdy samochodowe są:
 - a) wykorzystywane wyłącznie do działalności gospodarczej podatnika lub
 - b) konstrukcyjnie przeznaczone do przewozu co najmniej 10 osób łącznie z kierowcą, jeżeli z dokumentów wydanych na podstawie przepisów o ruchu drogowym wynika takie przeznaczenie.
- 2) do towarów montowanych w pojazdach samochodowych i do związanych z tymi towarami usług montażu, naprawy i konserwacji, jeżeli przeznaczenie tych towarów wskazuje obiektywnie na możliwość ich wykorzystywania wyłącznie do działalności gospodarczej podatnika.

Kiedy samochody uznawane są za wykorzystywane wyłącznie do działalności gospodarczej?

Zgodnie z art. 86a ust. 4 ustawy o VAT, pojazdy samochodowe są uznawane za wykorzystywane wyłącznie do działalności gospodarczej podatnika, jeżeli:

- 1) sposób wykorzystywania tych pojazdów przez podatnika, zwłaszcza określony w ustalonych przez niego zasadach ich używania, dodatkowo potwierdzony prowadzoną przez podatnika dla tych pojazdów ewidencją przebiegu pojazdu, wyklucza ich użycie do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą lub

- 2) konstrukcja tych pojazdów wyklucza ich użycie do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą lub powoduje, że ich użycie do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą jest nieistotne.

Natomiast jak wskazano w art. 86a ust. 9 do kategorii pojazdów określonych w punkcie 2 ww. przepisu należą:

- 1) pojazdy samochodowe, inne niż samochody osobowe, mające jeden rząd siedzeń, który oddzielony jest od części przeznaczonej do przewozu ładunków ścianą lub trwałą przegrodą:
 - a) klasyfikowane na podstawie przepisów o ruchu drogowym do podrodzaju: wielozadaniowy, van lub
 - b) z otwartą częścią przeznaczoną do przewozu ładunków;
- 2) pojazdy samochodowe, inne niż samochody osobowe, które posiadają kabinę kierowcy z jednym rzędem siedzeń i nadwozie przeznaczone do przewozu ładunków jako konstrukcyjnie oddzielne elementy pojazdu;
- 3) pojazdy specjalne, które spełniają również warunki zawarte w odrębnych przepisach, określone dla następujących przeznaczeń:
 - a) agregat elektryczny/spawalniczy,
 - b) do prac wiertniczych,

- c) koparka, koparko-spycharka,
- d) ładowarka,
- e) podnośnik do prac konserwacyjno-montażowych,
- f) żuraw samochodowy

- jeżeli z dokumentów wydanych zgodnie z przepisami o ruchu drogowym wynika, że dany pojazd jest pojazdem specjalnym.

Spełnienie ww. wymagań (punkt 1 i 2) stwierdza się na podstawie **dodatkowego badania technicznego przeprowadzonego przez okręgową stację kontroli pojazdów**, potwierdzonego zaświadczeniem wydanym przez tę stację, oraz dowodu rejestracyjnego pojazdu zawierającego odpowiednią adnotację o spełnieniu tych wymagań.

Z kolei w przypadku pojazdów specjalnych (punkt 3) **spełnienie wymagań stwierdza się na podstawie dokumentów wydanych zgodnie z przepisami o ruchu drogowym.**

W kolejnym materiale skupimy się na warunkach, jakie należy spełnić w celu odliczenia 100% VAT w przypadku wydatków związanych z eksploatacją pojazdów samochodowych, których konstrukcja nie wyklucza ich użycia do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą. Do tej grupy należą bowiem samochody osobowe, samochody ciężarowe do

3,5 tony czy też motocykle czyli pojazdy, które są najczęściej używane w przypadku większości podatników.

8.2. Jak skutecznie odliczyć 100% VAT od samochodów w działalności gospodarczej?

1. Samochody, których nie dotyczy ograniczenie w odliczeniu VAT

Należy zauważyć, że ograniczenie w odliczeniu VAT nie dotyczy wyłącznie samochodów ciężarowych o masie całkowitej powyżej 3,5 tony. W stosunku do nich podatnikowi przysługuje prawo do odliczenia 100% VAT.

Wszystkie inne pojazdy, w celu odliczenia 100 % VAT muszą spełniać wskazane w przepisach ustawy o VAT warunki.

2. Pojazdy przeznaczone do sprzedaży, odsprzedaży lub najmu

Podatnikowi przysługuje pełne odliczenie VAT w stosunku do pojazdów samochodowych przeznaczonych wyłącznie do:

- a) odprzedaży,
- b) sprzedaży, w przypadku pojazdów wytworzonych przez podatnika,
- c) oddania w odpłatne używanie na podstawie umowy najmu, dzierżawy, leasingu lub innej umowy o podobnym charakterze

Jednak odprzedaż, sprzedaż lub oddanie w odpłatne używanie tych pojazdów musi stanowić przedmiot działalności podatnika.

3. Pojazdy samochodowe konstrukcyjnie przeznaczone do przewozu co najmniej 10 osób łącznie z kierowcą.

W stosunku do tej grupy pojazdów, można stosować odliczenie VAT w wysokości 100%, jeżeli przeznaczenie takie wynika z dokumentów wydanych na podstawie przepisów o ruchu drogowym.

4. Pojazdy samochodowe wykorzystywane wyłącznie do działalności gospodarczej podatnika

Z art. 86a ust. 4 ustawy o VAT wynika, że pojazdy samochodowe są uznawane za wykorzystywane wyłącznie do działalności gospodarczej podatnika, jeżeli:

- 1) sposób wykorzystywania tych pojazdów przez podatnika, zwłaszcza określony w ustalonych przez niego zasadach ich używania, dodatkowo potwierdzony prowadzoną przez podatnika dla tych pojazdów ewidencją przebiegu pojazdu, wyklucza ich użycie do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą

Do tej grupy należeć będą samochody osobowe czy też motocykle.

Tutaj konieczne jest również spełnienie dodatkowego warunku, co będzie omówione w dalszej części.

- 2) konstrukcja tych pojazdów wyklucza ich użycie do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą lub powoduje, że ich użycie do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą jest nieistotne.

W tej grupie z kolei znajdują się pojazdy specjalne i samochody ciężarowe do 3,5 tony.

5. Pojazdy specjalne

W stosunku do tej grupy pojazdów podatnikowi przysługuje odliczenie 100% VAT, jeżeli z dokumentów wydanych zgodnie z przepisami o ruchu drogowym wynika, że stanowią one pojazd specjalny.

6. Samochody osobowe

Samochód osobowy w większości przypadków jest niezbędnym elementem prowadzenia działalności gospodarczej. W niektórych firmach używany jest częściej, w innych sporadycznie. Jednak w każdej sytuacji przedsiębiorcom zależy aby zminimalizować obciążenia podatkowe, a odliczanie pełnego VAT daje im taką możliwość.

W odniesieniu do samochodów osobowych prawo do odliczenia 100% VAT przysługuje, gdy są one wykorzystywane wyłącznie na potrzeby działalności gospodarczej podatnika.

Kiedy zatem można uznać, że samochód osobowy wykorzystywany jest wyłącznie do działalności gospodarczej?

Wtedy gdy sposób wykorzystywania tych pojazdów przez podatnika, zwłaszcza określony w ustalonych przez niego zasadach ich używania, dodatkowo potwierdzony prowadzoną przez niego dla tych pojazdów ewidencją przebiegu pojazdu, wyklucza ich użycie do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą.

Ewidencję przebiegu pojazdu prowadzić należy od dnia rozpoczęcia wykorzystywania pojazdu samochodowego wyłącznie do działalności gospodarczej podatnika do dnia zakończenia wykorzystywania tego pojazdu wyłącznie do tej działalności.

Powinna ona zawierać:

- 1) numer rejestracyjny pojazdu samochodowego;
- 2) dzień rozpoczęcia i zakończenia prowadzenia ewidencji;
- 3) stan licznika przebiegu pojazdu samochodowego na dzień rozpoczęcia prowadzenia ewidencji, na koniec każdego okresu rozliczeniowego oraz na dzień zakończenia prowadzenia ewidencji;
- 4) wpis osoby kierującej pojazdem samochodowym dotyczący każdego wykorzystania tego pojazdu, obejmujący:
 - a) kolejny numer wpisu,
 - b) datę i cel wyjazdu,
 - c) opis trasy (skąd - dokąd),
 - d) liczbę przejechanych kilometrów,
 - e) imię i nazwisko osoby kierującej pojazdem

- potwierdzony przez podatnika na koniec każdego okresu rozliczeniowego w zakresie autentyczności wpisu osoby kierującej pojazdem, jeżeli nie jest ona podatnikiem;

5) liczbę przejechanych kilometrów na koniec każdego okresu rozliczeniowego oraz na dzień zakończenia prowadzenia ewidencji.

Jak już wskazałem wcześniej jest grupa samochodów osobowych, w odniesieniu do których przysługuje prawo do odliczenia 100 % VAT.

100% odliczenia podatku VAT przysługuje zawsze od samochodów osobowych przeznaczonych wyłącznie do:

- a) odprzedaży,
- b) sprzedaży, w przypadku pojazdów wytworzonych przez podatnika,
- c) oddania w odpłatne używanie na podstawie umowy najmu, dzierżawy, leasingu lub innej umowy o podobnym charakterze

- jeżeli odprzedaż, sprzedaż lub oddanie w odpłatne używanie tych pojazdów stanowi przedmiot działalności podatnika.

W tej sytuacji prowadzenie ewidencji przebiegu pojazdów nie jest konieczne.

Kolejnym warunkiem koniecznym jest złożenie naczelnikowi urzędu skarbowego informacji o pojazdach w odniesieniu do których podatnik chce odliczać 100% VAT, w

terminie do 25 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym poniesie pierwszy wydatek związany z tymi pojazdami, nie później jednak niż w dniu przestania ewidencji JPK_VAT.

Jeśli powyższy termin nie zostanie dochowany uznaje się, że pojazd samochodowy jest wykorzystywany wyłącznie do działalności gospodarczej podatnika dopiero od pierwszego dnia miesiąca, w którym podatnik złoży tę informację.

Informacja o której mowa składana jest za pomocą druku VAT-26. Zawiera on dane pozwalające na identyfikację pojazdu samochodowego, w szczególności marki, modelu pojazdu i jego numeru rejestracyjnego, jak również daty poniesienia pierwszego wydatku związanego z danym pojazdem. Druk umożliwia także prawidłową aktualizację złożonej informacji.

Przykład

Czynny podatnik podatku VAT nabywa w dniu 26 marca br. samochód osobowy na cele związane z działalnością gospodarczą, zamierza wykorzystać go tylko do celów firmowych. Posiada fakturę z naliczonym podatkiem VAT w wysokości 23%: 5.750 zł. Wartość netto samochodu to 25.000,00 zł. Co musi zrobić by mógł rozliczyć podatek VAT w 100% od kosztów eksploatacyjnych oraz zakupu?

Odpowiedź:

W celu odliczenia podatku VAT od nabycia samochodu i kosztów z nim związanych w 100%, podatnik musi:

- w terminie do 25. kwietnia, nie później jednak niż w dniu przestania ewidencji JPK_VAT za marzec, złożyć do właściwego naczelnika urzędu skarbowego VAT-26,
- sporządzić regulamin użytkowania samochodu z którego będzie jednoznacznie wynikało, że samochód wykorzystywany jest tylko do działalności gospodarczej,
- prowadzić szczegółową ewidencję przebiegu pojazdu.

W takiej sytuacji odliczy 100% VAT z faktury zakupu czyli 5.750 zł.

Jeśli podatnik złoży VAT-26 dopiero np. 5 maja br. prawo do pełnego odliczenia VAT będzie mu przysługiwało od 1 maja br.

Wówczas z faktury zakupu odliczy tylko 50% VAT czyli 2.875 zł ($5.750 \times 50\%$). 50% nieodliczonego podatku VAT zwiększy wartość początkową samochodu osobowego ($25.000 \text{ zł} + 2.875 \text{ zł} = 27.875 \text{ zł}$).

Jeśli podatnik złoży VAT-26 w terminie 25 kwietnia br., ale JPK_VAT wysłany zostanie wcześniej czyli np. 20 kwietnia br., prawo do pełnego odliczenia VAT będzie mu przysługiwało od 1 kwietnia br.

Wówczas z faktury zakupu odliczy również tylko 50% VAT czyli 2.875 zł.

Podsumowując aby podatnikowi przysługiwało prawo do odliczenia 100% podatku VAT od wydatków związanych z samochodami osobowymi, konieczne jest spełnienie poniższych warunków:

1. należy stworzyć regulamin określający zasady użytkowania samochodu w firmie,
 2. prowadzenie ewidencji przebiegu pojazdów,
- powyższe dokumenty mają potwierdzać, że samochód osobowy wykorzystywany jest wyłącznie do działalności gospodarczej i wykluczyć użytek prywatny
3. Zgłoszenie pojazdu na formularzu VAT-26.

Jeśli samochód nie spełnia wskazanych warunków, uznawany jest za wykorzystywany do celów mieszanych i wówczas od wydatków z nim związanych podatnikowi przysługuje prawo do odliczenia 50% VAT.

Powyższe ma zastosowanie również do wydatków związanych z nabyciem i eksploatacją motocykli.

7. Samochody ciężarowe do 3,5 tony

W stosunku do tej grupy pojazdów również przysługuje odliczenie 100 % VAT, ale tylko po spełnieniu określonych wymagań.

Ustawodawca wskazał, że za pojazdy samochodowe, których konstrukcja wyklucza ich użycie do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą lub powoduje, że ich użycie do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą jest nieistotne uważa się:

- 1) pojazdy samochodowe, inne niż samochody osobowe, mające jeden rząd siedzeń, który oddzielony jest od części przeznaczonej do przewozu ładunków ścianą lub trwałą przegrodą:
 - a) klasyfikowane na podstawie przepisów o ruchu drogowym do podrodzaju: wielozadaniowy, van lub
 - b) z otwartą częścią przeznaczoną do przewozu ładunków;
- 2) pojazdy samochodowe, inne niż samochody osobowe, które posiadają kabinę kierowcy z jednym rzędem siedzeń i nadwozie przeznaczone do przewozu ładunków jako konstrukcyjnie oddzielne elementy pojazdu;

Spełnienie powyższych wymagań stwierdza się na podstawie dodatkowego badania technicznego przeprowadzonego przez okręgową stację kontroli pojazdów, potwierdzonego zaświadczeniem wydanym przez tę stację, oraz dowodu rejestracyjnego pojazdu zawierającego odpowiednią adnotację o spełnieniu tych wymagań.

Nawet jeśli pojazd spełnia powyższe wymaganie, ale podatnik nie posiada zaświadczenia wydanego przez stację diagnostyczną oraz odpowiedniego wpisu w dowodzie, jedyną możliwością na odliczenie 100% VAT od wydatków związanych z pojazdem jest zastosowanie się do art. 86a ust. 4 pkt. 1 ww ustawy. Zatem sposób wykorzystywania tych

pojazdów przez podatnika, zwłaszcza określony w ustalonych przez niego zasadach ich używania, dodatkowo potwierdzony prowadzoną przez podatnika dla tych pojazdów ewidencją przebiegu pojazdu, musi jednoznacznie wykluczać ich użycie do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą. W tej sytuacji konieczne jest również złożenie naczelnikowi urzędu skarbowego informacji VAT-26 o tych pojazdach w terminie do 25 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym poniosą pierwszy wydatek związany z tymi pojazdami, nie później jednak niż w dniu przestania pliku JPK_VAT. W przypadku niezłożenia w terminie informacji VAT-26, uznaje się, że pojazd samochodowy jest wykorzystywany wyłącznie do działalności gospodarczej podatnika dopiero od pierwszego dnia miesiąca, w którym podatnik złoży tę informację. Inaczej mówiąc, jeśli podatnik nie posiada zaświadczenia wydanego przez stację diagnostyczną oraz odpowiedniego wpisu w dowodzie, że samochód ciężarowy do 3,5 tony spełnia określone ustawowo warunki konstrukcyjne, to w celu odliczenia 100% VAT stosujemy te same zasady co dla samochodów osobowych.

Podsumowując, aby móc odliczyć 100 % VAT od wydatków związanych z samochodem ciężarowym do 3,5 tony podatnik musi go wykorzystywać wyłącznie do celów działalności gospodarczej, czyli:

- samochód musi spełniać wymagania odnośnie konstrukcji potwierdzone dodatkowym badaniem technicznym i wydanym w związku z tym zaświadczeniem przez stację diagnostyczną oraz adnotacją w dowodzie rejestracyjnym lub

- samochód musi zostać zgłoszony do naczelnika urzędu skarbowego na druku VAT-26, dodatkowo muszą zostać określone dla tego pojazdu zasady jego użytkowania oraz prowadzona ewidencja przebiegu pojazdu.

Warto również pamiętać, że w przypadku gdy w pojeździe samochodowym, dla którego wydano zaświadczenie, zostały wprowadzone zmiany, w wyniku których pojazd nie spełnia ustawowych wymagań konstrukcyjnych, uznaje się, że pojazd nie jest wykorzystywany wyłącznie do działalności gospodarczej:

- 1) od dnia wprowadzenia zmian,
- 2) jeżeli nie można określić dnia wprowadzenia zmian:
 - a) od okresu rozliczeniowego, w którym podatnik po raz pierwszy odliczył podatek naliczony od wydatków związanych z tym pojazdem samochodowym, z zastrzeżeniem lit. b,
 - b) od okresu rozliczeniowego następującego po okresie rozliczeniowym, dla którego podatnik wykaże, że pojazd samochodowy spełniał wymagania,

- chyba że w odniesieniu do samochodu prowadzona jest ewidencja przebiegu pojazdu, określono zasady jego używania oraz złożono VAT-26.

Rozpatrując to zagadnienie pojawia się ważne pytanie:

Co z wydatkami poniesionymi przed uzyskaniem zaświadczenia ze stacji diagnostycznej?

Prawo do odliczenia 100% VAT przysługuje podatnikowi dopiero od momentu, w którym podatnik uzyskał zaświadczenie wydane przez stację kontroli pojazdów oraz adnotację w dowodzie rejestracyjnym o spełnieniu wymagań określonych w przepisach. Stanowisko takie wskazują organy podatkowe. Jest ono zaprezentowane np. w interpretacji indywidualnej Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z dnia 29.09.2022 r. nr 0112-KDIL3.4012.273.2022.2.MBN:

Analiza przedstawionego stanu faktycznego oraz powołanych regulacji prawnych prowadzi do stwierdzenia, że – wbrew Pana stanowisku – do momentu, kiedy uzyskał Pan odpowiednią adnotację w dowodzie rejestracyjnym, potwierdzającą wykonanie dodatkowego badania technicznego, stwierdzającego spełnienie wymagań dla pojazdów samochodowych określonych w art. 86a ust. 9 pkt 1-2 ustawy, tj. do dnia 29 czerwca 2022 r. nie przysługiwało Panu prawo do odliczenia 100%, ale jedynie 50% kwoty podatku naliczonego od wydatków związanych z zakupem oraz wydatków eksploatacyjnych związanych z użytkowaniem ww. samochodu ciężarowego, o ile nie zachodziły wyłączenia zawarte w art. 88 ustawy.

Zatem, w okresie między przyjęciem samochodu ciężarowego do użytkowania a wykonaniem badania technicznego, o którym mowa w art. 86a ust. 10 ustawy o VAT, nie ma Pan prawa do 100%-ego odliczenia podatku naliczonego od zakupu i wydatków eksploatacyjnych związanych z użytkowaniem samochodu ciężarowego. Prawo do odliczenia 100% kwoty podatku naliczonego przysługuje dopiero od dnia, w którym uzyskał Pan ww. zaświadczenie i adnotację o spełnieniu tych wymagań, o czym stanowi art. 86a ust. 10 pkt 1 ustawy.

Inne poglądy prezentują sądy administracyjne. Zgodnie z orzecnictwem podatnicy mają prawo do odliczenia 100% VAT z faktur dokumentujących wydatki związane z pojazdami samochodowymi, których konstrukcja wyklucza ich użycie do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą, nawet gdy zostały one poniesione jeszcze przed uzyskaniem zaświadczenia z okręgowej stacji kontroli pojazdów i odpowiedniego wpisu w dowodzie pojazdu.

Jako przykład podać można wyrok WSA w Kielcach z dnia 7 lipca 2022 r., sygn. akt I SA/Ke 203/22. Czytamy w nim:

“4.6. Powyższe oznacza, że okoliczność, że na moment rozliczenia podatku podatnik nie dysponuje całością dokumentacji, o jakiej mowa w art. 86a ust. 10 pkt 1 ustawy o VAT, nie powoduje utraty prawa do pełnego odliczenia VAT w sytuacji, gdy cechy konstrukcyjne pojazdu predysponują go do wykonywania działalności gospodarczej. Istnienie cech konstrukcyjnych jest kryterium obiektywnym. Badanie techniczne, zaświadczenie wydane przez okręgową stację kontroli pojazdów oraz adnotacja w dowodzie rejestracyjnym to tylko wymogi formalne potwierdzające to kryterium. Czynności te samoistnie nie kreują prawa do odliczenia podatku naliczonego.

4.7 W związku z powyższym należy uznać, że wykładnia prezentowana przez organ, iż do momentu uzyskania zaświadczenia wydanego przez okręgową stację kontroli pojazdów oraz uzyskania w oparciu o przeprowadzone dodatkowe badanie techniczne właściwej adnotacji w dowodzie rejestracyjnym podatnikowi nie przysługuje prawa do pełnego odliczenia, w sytuacji, gdy pojazd posiada cechy konstrukcyjne uprawniające do pełnego odliczenia - narusza zasadę proporcjonalności i wykracza poza zakres restrykcji dozwolonych ww. decyzją derogacyjną.”

Analiza przypadków

1. Parkowanie pod domem a odliczenie 100% VAT - Wyrok WSA w Szczecinie z dnia 3 lutego 2022 roku sygn. Akt I SA/Sz 713/21

Z pytaniem o możliwość odliczenia 100 % VAT w takiej sytuacji, zwrócił się do Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej podatnik. We wniosku o wydanie interpretacji wskazał on, że w ramach prowadzonej działalności gospodarczej użytkuje samochód osobowy na podstawie umowy leasingu operacyjnego. Dokonał zgłoszenia samochodu na druku VAT-26 prowadzi także ewidencję przebiegu pojazdu, która potwierdza użytek wyłącznie na cele prowadzonej działalności i jednocześnie wyklucza użytek prywatny. Wnioskodawca posiada biura na terenie różnych miast, pojazd więc służyć będzie przemieszczaniu się z miejsca zamieszkania do tych właśnie miejsc prowadzenia działalności.

Podatnik zatrudnia dwóch pracowników i określił zasady używania przez nich samochodu osobowego. Dodatkowo wskazał, że w gospodarstwie domowym posiada dwa inne samochody, które zaspokajają jego potrzeby osobiste. Podkreślił także, że ustawodawca nie wprowadził wymogu parkowania pojazdu w ściśle określonym miejscu, stąd uznał miejsce parkowania za dowolne. Dlatego też w godzinach poza pracą pojazd parkowany będzie przy jego miejscu zamieszkania (na parkingach prywatnych miejskich i przy centrach handlowych).

Przedstawiając własne stanowisko Wnioskodawca wskazał, że musi się przetransportować między miejscem swojego zamieszkania/pobytu, a miejscem wykonywania czynności

opodatkowanych. "Bez tego elementu" nie mógłby w ogóle wykonywać swojej działalności, stąd też nie można takich czynności traktować jako użytku prywatnego. Uznał, że przysługuje mu prawo do odliczenia 100% VAT od wydatków związanych z samochodem.

Organ podatkowy uznał jednak to stanowisko za nieprawidłowe.

Wskazał, że określone przez podatnika zasady używania pojazdu muszą obiektywnie potwierdzać, że pojazd jest wykorzystywany wyłącznie w działalności gospodarczej i nie ma możliwości prywatnego użytku. Przy czym użytek prywatny należy postrzegać w kategoriach potencjalnej, a nie faktycznej możliwości użytku pojazdu do celów prywatnych.

Organ zwrócił uwagę, że samo parkowanie pojazdu w miejscu zamieszkania stwarza możliwość wykorzystania pojazdu do celów prywatnych, jak również umożliwienie dojazdu do pracy z miejsca zamieszkania do miejsca pracy zaspokaja potrzeby prywatne. Powyższe jest, co do zasady, wykorzystaniem tego pojazdu do celów prywatnych. W żaden sposób nie zmienia tego wprowadzone procedury wewnętrzne w celu wyeliminowania użycia samochodu do celów prywatnych.

Skoro Wnioskodawca wykorzystuje samochód osobowy do przemieszczania się z miejsca zamieszkania do różnych miejsc prowadzenia działalności gospodarczej, to tym samym częściowo zaspakaja swoje potrzeby prywatne, a samochód osobowy wykorzystywany na podstawie umowy leasingu, którym się przemieszcza, nie jest wykorzystywany tylko i wyłącznie do wykonywania działalności gospodarczej.

Organ wykluczył tym samym możliwość odliczania 100% Vat od wydatków związanych ze wskazanym samochodem..

Podatnik skierował do Sądu skargę na opisaną powyżej interpretację zarzucając rażące naruszenie przepisów postępowania oraz dopuszczenie się błędnej wykładni przepisów prawa materialnego, jak i niewłaściwej oceny co do zastosowania przepisu prawa materialnego. Wniósł o uchylenia w całości zaskarżonej interpretacji indywidualnej.

W odpowiedzi na skargę organ wniósł o jej oddalenie.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 3 lutego 2022 roku sygn. Akt I SA/Sz 713/21 skargę oddalił. W uzasadnieniu wskazał:

Mając powyższe na uwadze, w ocenie Sądu w rozpoznanej obecnie sprawie organ prawidłowo ocenił, że w przypadku parkowania samochodu Skarżącego w miejscu zamieszkania i wskazywanego dojazdu do miejsca pracy, Skarżący wykorzystuje samochód do celów prywatnych. Skarżący w przedstawionym stanie faktycznym nie wskazał na to, by możliwość parkowania w miejscu zamieszkania pojazdu (poza siedzibą firmy) była uzasadniona specyfiką prowadzonej działalności, że pojazd z miejsca parkowania będzie wykorzystywany wyłącznie dla celów związanych z działalnością gospodarczą tj. do wykonywania obowiązków służbowych. Stan faktyczny nie wskazuje na specyficzne okoliczności, z zaistnieniem których Skarżący wiąże parkowanie samochodu służbowego w miejscu zamieszkania, a w konsekwencji umożliwia korzystanie z tego samochodu w celu dojazdu do miejsca pracy jako wykorzystywania do działalności gospodarczej. Stąd ustalone przez Skarżącego zasady i sposób wykorzystania pojazdu, potwierdzone powadzoną dla niego ewidencją przebiegu, a także wprowadzone mechanizmy kontroli

używania pojazdu, mające wskazywać na wyłączne wykorzystywanie do działalności gospodarczej (wykonywania obowiązków służbowych) – jak wynika to z przedstawionego stanu faktycznego – nie wyklucza jednocześnie użycia do celów prywatnych tj. dojazdu do pracy z miejsca zamieszkania i z pracy do miejsca zamieszkania.

Tymczasem to właśnie te okoliczności mają istotny wpływ na ocenę, czy dojazd Skarżącego z miejsca zamieszkania do miejsca pracy ma związek z działalnością gospodarczą podatnika.

(...)

Mając powyższe na uwadze, w ocenie Sądu w rozpoznanej obecnie sprawie organ zasadnie ocenił, że parkowanie pojazdu poza godzinami pracy w miejscu zamieszkania bez wskazania na tego rodzaju szczególną sytuację uzasadnioną wykonywaniem obowiązków, specyfiką działalności w ramach prowadzonej działalności gospodarczej nie daje prawa do odliczenia podatku naliczonego w 100 %. O ile należy zgodzić się ze stanowiskiem Skarżącego, że w każdym przypadku parkowanie samochodu poza siedzibą firmy nie oznacza automatycznie, że samochód nie jest wykorzystywany wyłącznie do działalności gospodarczej to z okoliczności przedstawionego stanu faktycznego musi wynikać uzasadnienie od jego odstąpienia, czego w niniejszej sprawie zabrakło.

2. Samochód rajdowy wykorzystywany do celów reklamowych i marketingowych, a prawo do odliczenia 100% VAT - interpretacja indywidualna z dnia 17.03.2023 r. sygn. 0113-KDIPT1-3.4012.766.2022.2.OS

Wnioskodawca prowadzi firmę, której głównym przedmiotem działalności gospodarczej jest świadczenie usług w zakresie obróbki metali i nakładanie powłok na metale, jest

poddostawcą m.in. dla firm działających w branży produkcji części i podzespołów samochodowych.

Podatnik ma zamiar dokonać zakupu samochodu rajdowego (na podstawie umowy leasingu), który będzie stanowił wyłącznie narzędzie promocji i reklamy - na samochodzie tym znajdować się będzie reklama z logiem firmy. Udział samochodu w rajdach będzie stanowił znaczne wsparcie marketingowe.

Dyrektor KIS powołał się na stosowne przepisy i stwierdził, że podatnik ma możliwość odliczenia 100% kwoty podatku naliczonego zawartego w fakturach dotyczących wydatków związanych z nabyciem pojazdów samochodowych oraz wydatków związanych z ich eksploatacją (napraw, części, paliwa itp.) w sytuacji, gdy pojazdy te są wykorzystywane wyłącznie do celów prowadzenia działalności gospodarczej.

W interpretacji czytamy:

Dla celów pełnego odliczania VAT – fakt wykorzystywania pojazdów wyłącznie do działalności musi być rozpatrywany w kategoriach obiektywnych. W celu dokonania pełnego odliczenia podatku VAT muszą zostać spełnione łącznie dwa warunki, tj. sposób wykorzystania tych pojazdów przez podatnika, zwłaszcza w ustalonych przez niego zasadach ich używania, wyklucza ich użycie do celów prywatnych oraz wykluczenie użytku prywatnego musi zostać potwierdzone prowadzoną przez podatnika dla tych pojazdów ewidencją przebiegu pojazdu.

Podkreślić należy, że przepisy ustawy nie określają w jaki sposób podatnik ma zapewnić w przedsiębiorstwie wyeliminowanie użytku prywatnego używanych w nim pojazdów

samochodowych dla celów pełnego odliczenia podatku naliczonego. Określone przez podatnika zasady używania pojazdów muszą jednak obiektywnie potwierdzać, że pojazd jest wykorzystywany wyłącznie w działalności gospodarczej i nie ma możliwości prywatnego użytku tych pojazdów. Przy czym użytek prywatny należy postrzegać w kategoriach potencjalnej, a nie faktycznej możliwości użytku pojazdu do celów prywatnych.

Mając na uwadze przedstawiony stan prawny i opis sprawy należy stwierdzić, że opisany we wniosku samochód rajdowy – który, jak wskazał Pan jest pojazdem samochodowym w rozumieniu art. 2 pkt 34 ustawy o podatku od towarów i usług – będzie wykorzystywany wyłącznie do Pana działalności gospodarczej. Co prawda przedmiotowy samochód może poruszać po drogach ogólnie dostępnych, ale zamkniętych na czas zawodów i zajęć treningowych – zabezpieczonych przez policję, straż pożarną oraz pomoc medyczną, istnieją także okoliczności obiektywnie potwierdzające brak wykorzystania pojazdu do użytku prywatnego, tj. na miejsca rajdów i treningów samochód ten transportowany będzie na lawecie, wprowadzony został szczegółowy regulamin używania przedmiotowego pojazdu. W czasie zajęć treningowych samochód będący przedmiotem wniosku może wykonywać jedynie trasę określoną przez organizatora takich zajęć, która jest zawsze wyliczana z dokładnością do 0,01 km. Ustalił Pan zasady wykluczające użycie samochodu rajdowego do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą. W tym celu w ramach Pana Firmy został wprowadzony regulamin używania samochodów rajdowych. Samochód rajdowy będzie stanowił środek trwały i zostanie ujęty w ewidencji środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych. Będzie Pan prowadzić dla tego samochodu rajdowego ewidencję przebiegu pojazdu zawierającą wszystkie elementy wymienione w art 86a ust. 7 ustawy o podatku od towarów i usług. Samochód będący przedmiotem wniosku będzie garażowany/przechowywany w garażu lub na parkingu w miejscu prowadzenia Pana działalności gospodarczej. W czasie

garażowania/przechowywania brak użycia ww. samochodu do celów innych niż udział w rajdach lub zajęciach treningowych jest nadzorowany za pomocą monitoringu. Ponadto w ww. samochodzie zainstalowany jest licznik, który monitoruje przebieg tego samochodu. Samochód rajdowy będzie wykorzystywany przez wyłącznie wyznaczonego kierowcę na zajęciach treningowych jak i zawodach sportowych. Wprowadzone zmiany konstrukcyjne (ze względów bezpieczeństwa) nie pozwalają na poruszanie się samochodu rajdowego po drogach publicznych.

W rozpatrywanej sprawie mamy do czynienia ze szczególnymi okolicznościami, samochód rajdowy wykorzystywany przez Pana będzie stanowić narzędzie promocji i reklamy co będzie miało wpływ na wzrost zamówień i sprzedaży usług. Na samochodzie będzie znajdować się reklama Pana firmy (dokładne dane wraz z telefonem), samochód rajdowy oprócz udziału w rajdach będzie samochodem pokazowym na wystawach i targach. Głównym przedmiotem Pana działalności gospodarczej jest świadczenie usług w zakresie obróbki metali i nakładanie powłok na metale. Jest Pan poddostawcą m.in. dla firm działających w branży produkcji części i podzespołów samochodowych. W rajdach biorą udział przedstawiciele firm branży samochodowej i lakierniczej jako sponsorzy oraz jako uczestnicy zawodów. Udział samochodu rajdowego z logiem Pana firmy poprawi wizerunek firmy na czele innych firm. Spowoduje również, że dane oraz logo Pana firmy będzie rozpoznawalne. Logo samochodu oraz nazwa firmy umieszczone na samochodzie rajdowym będzie rozpoznawalne na rynku usług nakładania powłok na metale. Takie działanie marketingowe i reklamowe spowoduje znaczny wzrost sprzedaży świadczonych przez Pana firmę usług. Samochód rajdowy będzie wykorzystywany wyłącznie do celów reklamowych i marketingowych prowadzonej działalności gospodarczej. Z posiadanych dokumentów tj. zgłoszenie na zawody, wpisowe, fotorelacje oraz filmy z zawodów będzie jednoznacznie wynikało, że jest wykorzystywany do celów działalności gospodarczej.

W związku z powyższym biorąc pod uwagę wskazane we wniosku szczególne okoliczności dotyczące prowadzonej działalności gospodarczej oraz reguły i wykorzystanie pojazdu do Pana działalności gospodarczej, a także cechy tego pojazdu, należy stwierdzić, że pojazd będzie wykorzystywany wyłącznie do działalności gospodarczej w rozumieniu art. 86a ust. 4 pkt 1 ustawy.

W konsekwencji powyższego na podstawie art. 86a ust. 3 pkt 1 lit. a w związku z art. 86a ust. 4 pkt 1 ustawy będzie Panu przysługiwać prawo do odliczenia całości VAT naliczonego z tytułu wydatków związanych z samochodem rajdowym (w postaci wydatków dotyczących jego nabycia oraz nabycia lub importu jego części składowych, a także nabycia paliw silnikowych, oleju napędowego i gazu, wykorzystywanych do napędu tego pojazdu, usług naprawy lub konserwacji tego pojazdu oraz innych towarów i usług związanych z eksploatacją lub używaniem tego pojazdu).

8.3. Co zrobić, gdy następuje zmiana sposobu wykorzystania samochodu? - Korekta VAT

Samochód może być przez podatnika użytkowany wyłącznie do działalności gospodarczej lub też w celach mieszanych czyli zarówno w działalności gospodarczej, jak i prywatnie. Sposób jego użytkowania wpływa na rozliczanie VAT.

Konsekwencje w rozliczeniu VAT przynosi również zmiana sposobu wykorzystywania samochodu i tym właśnie zajmiemy się w tym materiale.

1. Korekta VAT - zasady

Poza zmianą prawa do odliczenia podatku VAT od wydatków związanych z samochodem (50% lub 100%), przy zmianie sposobu wykorzystywania samochodu powstaje również obowiązek lub też prawo do korekty podatku VAT odliczonego od zakupu tego pojazdu.

Kwestie z tym związane uregulowane zostały w art. 90b ustawy o VAT.

Zgodnie z ust. 1 wskazanego artykułu, w przypadku gdy w ciągu **60 miesięcy**, licząc od miesiąca, w którym odpowiednio nabyto, dokonano importu lub oddano do używania pojazd samochodowy:

- 1) wykorzystywany wyłącznie do działalności gospodarczej czyli taki od którego nabycia przysługiwało prawo do pełnego odliczenia VAT, nastąpi zmiana jego wykorzystywania na wykorzystywanie do celów działalności gospodarczej i do celów innych niż działalność gospodarcza, **podatnik jest obowiązany** do dokonania korekty kwoty podatku naliczonego odliczonej przy nabyciu, imporcie lub wytworzeniu tego pojazdu,
- 2) w odniesieniu do którego zakupu przysługiwało mu prawo do odliczenia 50% VAT, nastąpi zmiana jego wykorzystywania na wykorzystywanie wyłącznie do działalności gospodarczej, **podatnik jest uprawniony** do dokonania korekty kwoty podatku naliczonego odliczonej przy nabyciu, imporcie lub wytworzeniu tego pojazdu.

Mamy zatem 2 schematy:

1. Samochód używany do celów mieszanych

→po zmianie użytkowany wyłącznie do działalności gospodarczej →powstaje

PRAWO do dokonania korekty podatku VAT naliczonego.

2. Samochód użytkowany wyłącznie do działalności gospodarczej

→po zmianie użytkowany do celów mieszanych

→powstaje **OBOWIĄZEK** dokonania korekty podatku VAT naliczonego.

Na potrzeby korekty uznaje się, że pojazd samochodowy odpowiednio:

- nie jest już wykorzystywany wyłącznie do działalności gospodarczej albo
- jest wykorzystywany wyłącznie do takiej działalności

począwszy od miesiąca, w którym nastąpiła zmiana jego wykorzystywania.

Korekty tej dokonuje się w deklaracji za okres rozliczeniowy, w którym nastąpiła zmiana, w kwocie proporcjonalnej do pozostałego okresu korekty.

W przypadku gdy podatnik **wykorzystuje pojazd samochodowy w działalności gospodarczej również do czynności zwolnionych od podatku bez prawa do odliczeń,**

kwota korekty, powinna uwzględniać proporcję określoną w art. 90 ustawy o VAT, zastosowaną przy odliczeniu.

Korektę stosuje również w przypadku, gdy podatnik nie złożył informacji VAT-26 w terminie do 25. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym poniósł pierwszy wydatek związany z pojazdem, nie później jednak niż w dniu przestania pliku JPK_VAT. Wówczas uznaje się, że pojazd samochodowy jest wykorzystywany wyłącznie do działalności gospodarczej podatnika dopiero od pierwszego dnia miesiąca, w którym podatnik złoży tę informację.

Z przepisów jasno wynika, że **korekcie podlegają wyłącznie wydatki na nabycie, import lub wytworzenie tego pojazdu.** Korekta nie dotyczy więc wydatków eksploatacyjnych, czy też rat leasingowych.

Okres korekty nie zawsze wynosi jednak wskazane powyżej 60 miesięcy. Zależy on bowiem od wartości samochodu:

- **jeśli wartość początkowa pojazdów samochodowych nie przekracza 15.000 zł,** korekty dokonuje się, jeżeli zmiana ich wykorzystywania nastąpiła w

- okresie **12 miesięcy**, licząc od miesiąca, w którym odpowiednio nabyto, dokonano importu lub oddano do używania ten pojazd samochodowy,
- jeśli **wartość początkowa pojazdów samochodowych przekracza 15.000 zł**, korekty dokonuje się, jeżeli zmiana ich wykorzystywania nastąpiła w okresie **60 miesięcy**, licząc od miesiąca, w którym odpowiednio nabyto, dokonano importu lub oddano do używania ten pojazd samochodowy.

2. Sprzedaż samochodu używanego do celów mieszanych

Z art. 90b ust. 2 ustawy o VAT wynika, że w przypadku gdy w okresie korekty (12 m-cy lub 60 m-cy licząc od miesiąca, w którym odpowiednio nabyto, dokonano importu lub oddano do używania pojazd samochodowy), nastąpi sprzedaż pojazdu samochodowego, uznaje się, że wykorzystanie tego pojazdu zostało zmienione na wykorzystanie wyłącznie do działalności gospodarczej, aż do końca okresu korekty.

Podatnikowi przysługuje więc **prawo do dokonania korekty in plus** nieodliczonego przy nabyciu tego pojazdu podatku VAT.

Innymi słowy, jeśli podatnik zakupił samochód i wykorzystywał go do celów mieszanych, a co za tym idzie odliczył 50% VAT z faktury zakupu, a następnie sprzedał go w okresie uprawniającym do dokonania korekty, to korekty tej może dokonać. Wówczas przyjmuje się, że od miesiąca sprzedaży do końca okresu uprawniającego do dokonania korekty,

samochód wykorzystywany jest wyłącznie na cele działalności gospodarczej. Korekta powinna zostać dokonana w deklaracji za okres rozliczeniowy (miesiąc lub kwartał), w którym nastąpiła sprzedaż, w wysokości proporcjonalnej do pozostałego okresu korekty.

Przykład 1

Podatnik zakupił samochód osobowy w styczniu 2022 roku za kwotę 12.000 zł. netto. Samochód używał do celów mieszanych, odliczył więc 50% VAT z faktury zakupu czyli kwotę 1.380 zł. Samochód sprzedał w marcu 2023 r. Czy przysługuje mu prawo do dokonania korekty?

Nie, w przypadku samochodów, których wartość początkowa nie przekracza 15.000 zł, korekty dokonuje się, jeżeli zmiana ich wykorzystywania nastąpiła w okresie 12 miesięcy, licząc od miesiąca, w którym odpowiednio nabyto, dokonano importu lub oddano do używania ten pojazd samochodowy. Zatem we wskazanym przypadku okres na dokonanie korekty minął w grudniu 2022 r.

Przykład 2

Podatnik zakupił samochód osobowy w styczniu 2022 roku za kwotę 16.000 zł. netto. Samochód używał wyłącznie do celów działalności gospodarczej, odliczył więc 100% VAT z faktury zakupu czyli kwotę 3.680 zł. Dokonał wszelkich formalności, aby móc odliczać VAT w pełnej wysokości. Samochód sprzedał w marcu 2023 r. Czy powinien dokonać korekty?

Nie, w przypadku sprzedaży samochodu w stosunku do którego przysługiwało prawo do odliczenia 100% VAT z tytułu jego nabycia importu lub wytworzenia, nie powstaje

obowiązek dokonania korekty VAT. Nie występują tutaj bowiem określone w przepisach przypadki, wskazujące że dochodzi tutaj do zmiany w zakresie wykorzystywania tego samochodu.

Należy jednak pamiętać, że choć nie wynika to z przepisów, urzędy skarbowe wymagają aktualizacji formularza VAT-26 w przypadku sprzedaży samochodu zgłoszonego wcześniej na tym formularzu jako użytkowany wyłącznie do działalności gospodarczej.

Przykład 3

Podatnik zakupił samochód osobowy w styczniu 2020 roku za kwotę 70.000 zł. netto. Samochód używał do celów mieszanych, odliczył więc 50% VAT z faktury zakupu czyli kwotę 8.050 zł. Samochód sprzedał w marcu 2023 r. Czy przysługuje mu prawo do dokonania korekty i jak jej dokonać?

Podatnikowi przysługuje prawo do dokonania korekty VAT. Okres na dokonanie korekty w tym przypadku to 60 miesięcy licząc od miesiąca w którym zakupiono samochód, czyli obejmuje: styczeń 2020 r. - grudzień 2024 r. Od miesiąca sprzedaży samochodu do końca okresu korekty pozostały 22 miesiące (marzec 2023 r. - grudzień 2024 r.)

Przysługująca do odliczenia kwota podatku VAT wynosi 2951,67 zł.

Kwotę korekty ująć należy w deklaracji VAT za marzec 2023 r. Zwiększy ona podatek VAT naliczony za ten miesiąc.

Jak obliczyć kwotę korekty?

Jak już wspomniano do końca okresu korekty podatnikowi zostały 22 miesiące z 60 uprawniających do jej dokonania.

Kwota podatku VAT z faktury zakupu wyniosła 16.100 zł. (70.000 x 23%).

Podatnik odliczył 50% tej kwoty czyli 8.050 zł. Taka sama kwota nie podlegała odliczeniu.

Kwotę korekty należy obliczyć korzystając ze wzoru:

Kwota korekty VAT

= nieodliczona kwota podatku VAT x liczba miesięcy pozostałych do końca okresu korekty / okres korekty

Czyli w przypadku naszego podatnika, korekta wyniesie:

$$8.050 \text{ zł} \times 22/60 = 2951,67 \text{ zł.}$$

3. Korekta VAT w przypadku zmiany przeznaczenia samochodu z celów mieszanych na cele służbowe

Na potrzeby korekty uznaje się, że pojazd samochodowy jest wykorzystywany wyłącznie do działalności począwszy od miesiąca, w którym nastąpiła zmiana jego wykorzystywania.

Korekty tej dokonuje się w deklaracji za okres rozliczeniowy, w którym nastąpiła zmiana, w kwocie proporcjonalnej do pozostałego okresu korekty.

W takiej sytuacji korekta będzie in plus, tj. zwiększy VAT naliczony, a w celu wyliczenia odpowiedniej kwoty korekty można posłużyć się schematem zaprezentowanym w przykładzie z poprzedniej części (dot. sprzedaży samochodu).

Korekta w tej sytuacji jest prawem, nie obowiązkiem.

Przykład

Podatnik zakupił samochód osobowy w marcu 2022 roku za kwotę 50.000 zł. netto. Samochodu używał do celów mieszanych, odliczył więc 50% VAT z faktury zakupu czyli kwotę 5.750 zł. Od marca 2023 r. samochód użytkowany jest wyłącznie do celów działalności gospodarczej. Podatnik dokonał wszelkich formalności, aby móc odliczać VAT w pełnej wysokości, w tym 6 marca 2023 r. złożył VAT-26. Jak dokonać korekty?

Okres na dokonanie korekty w tym przypadku to 60 miesięcy licząc od miesiąca w którym zakupiono samochód, czyli obejmuje: marzec 2022 r. - luty 2027 r. Od miesiąca zmiany przeznaczenia do końca okresu korekty pozostało 48 miesięcy (marzec 2023 r. - luty 2027 r.)

Przysługująca do odliczenia kwota podatku VAT wynosi 4.600 zł (5.750 zł. x 48/60).

Kwotę korekty ująć należy w deklaracji VAT za marzec 2023 r. Zwiększy ona podatek VAT naliczony za ten miesiąc.

4. Korekta VAT w przypadku zmiany przeznaczenia samochodu z celów służbowych na cele mieszane

W przypadku zmiany przeznaczenia samochodu z celów służbowych na cele mieszane, korekta VAT będzie in minus, tj. zmniejszy kwotę podatku naliczonego przy nabyciu samochodu.

W takiej sytuacji korekta jest obowiązkowa.

Dla potrzeb korekty przyjmuje się, że samochód nie jest wykorzystywany wyłącznie do działalności, począwszy od miesiąca w którym nastąpiła zmiana jego przeznaczenia.

Przykład

Podatnik zakupił samochód osobowy w styczniu 2021 roku za kwotę 40.000 zł. netto. Samochodu używał wyłącznie do celów działalności gospodarczej, odliczył więc 100% VAT z faktury zakupu czyli kwotę 9.200 zł. Podatnik dokonał wszelkich formalności, aby móc odliczać VAT w pełnej wysokości. Od 1 stycznia 2023 r. samochód użytkowany jest do celów mieszanych. Jak dokonać korekty?

Podatnik jest zobowiązany do dokonania korekty.

60-miesięczny okres korekty: stycznia 2021 r. - grudzień 2025 r.

Pozostały okres korekty: 36 miesięcy (styczeń 2023 r. - grudzień 2025 r.)

Korekta VAT wynosi: 2.760 zł.

$(9.200 \times 50\% = 4.600 \text{ zł}; \quad 4.600 \times 36/60 = 2.760 \text{ zł})$

Zmniejszy ona podatek VAT naliczony w rozliczeniu za stycznia 2023 r.

Należy również pamiętać o aktualizacji informacji VAT-26.

8.4. Sprzedaż samochodu - jaką stawkę VAT zastosować?

1. Sprzedaż samochodu, od którego podatnikowi przysługiwało prawo do pełnego odliczenia VAT

Jeżeli przy nabyciu pojazdu, podatnikowi przysługiwało prawo do odliczenia VAT w pełnej wysokości, to jego sprzedaż również podlega opodatkowaniu według stawki 23%.

Co istotne nie ma tutaj znaczenia, czy podatnik skorzystał z prawa do odliczenia VAT.

Ważne jest, czy takie prawo mu przysługiwało i mógł z niego skorzystać.

Bez znaczenia jest również czas od zakupu, po jakim dochodzi do sprzedaży samochodu.

2. Sprzedaż samochodu, od którego podatnik mógł odliczyć 50% VAT

Jeżeli przy nabyciu pojazdu, podatnikowi przysługiwało prawo do odliczenia 50% VAT, to jego sprzedaż podlega opodatkowaniu według stawki 23%.

Jednak w tej sytuacji podatnikowi przysługuje **prawo do dokonania korekty in plus** nieodliczonego przy nabyciu tego pojazdu podatku VAT.

Zasady korekty określone zostały w art. 90b ustawy o VAT.

3. Sprzedaż samochodu przy nabyciu którego podatnik nie miał prawa do odliczenia VAT

W przypadku sprzedaży samochodu przy którego nabyciu podatnikowi nie przysługiwało prawo do odliczenia VAT, mamy kilka możliwości.

3.1. Prawo do zwolnienia podmiotowego z VAT

Zgodnie z art. 113 ust. 1 i 9 ustawy o VAT, zwalnia się od podatku sprzedaż dokonywaną przez podatników, u których wartość sprzedaży nie przekroczyła łącznie w poprzednim roku podatkowym kwoty 200.000 zł. W przypadku podatnika rozpoczynającego działalność w trakcie roku podatkowego zwolnienie ma zastosowanie, jeżeli przewidywana przez niego wartość sprzedaży nie przekroczy, w proporcji do okresu prowadzonej działalności gospodarczej w roku podatkowym, kwoty 200.000 zł.

Do limitu nie wlicza się kwoty podatku VAT oraz czynności wymienionych w art. 113 ust. 2 ww. ustawy. W punkcie 3 tego przepisu wskazana jest: *odpłatna dostawa towarów, które na podstawie przepisów o podatku dochodowym są zaliczane przez podatnika do środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych podlegających amortyzacji.*

W art. 113 ust. 13 ustawy o VAT wskazano z kolei czynności wykluczające możliwość korzystania ze zwolnienia podmiotowego. Zwolnienia nie stosuje się w przypadku podatników dokonujących dostaw m.in. towarów opodatkowanych podatkiem akcyzowym, w rozumieniu przepisów o podatku akcyzowym, z wyjątkiem:

- energii elektrycznej (CN 2716 00 00),

- wyrobów tytoniowych,
- samochodów osobowych, innych niż nowe środki transportu, zaliczanych przez podatnika, na podstawie przepisów o podatku dochodowym, do środków trwałych podlegających amortyzacji.

Zatem jeśli podatnik dokonuje sprzedaży samochodu stanowiącego środek trwały podlegający amortyzacji, wówczas może korzystać ze zwolnienia z VAT.

Jeśli jednak podatnik prowadzi działalność w zakresie handlu samochodami osobowymi, nie może korzystać ze zwolnienia podmiotowego z VAT.

3.2. Zwolnienie przedmiotowe

Na mocy art. 43 ust. 1 pkt 2 ustawy o VAT, z podatku VAT zwolniona jest: *dostawa towarów wykorzystywanych wyłącznie na cele działalności zwolnionej od podatku, jeżeli z tytułu nabycia, importu lub wytworzenia tych towarów nie przysługiwało dokonującemu ich dostawy prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego.*

Zatem aby sprzedaż samochodu osobowego korzystała ze zwolnienia z opodatkowania podatkiem VAT muszą zostać spełnione następujące warunki:

- samochód wykorzystywany był wyłącznie na cele działalności zwolnionej z podatku,
- podatnikowi nie przysługiwało prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego z tytułu jego nabycia importu lub wytworzenia,

Jeśli podatnik prowadzi zarówno działalność zwolnioną oraz opodatkowaną, ale w takiej proporcji sprzedaży opodatkowanej do zwolnionej, że nie ma obowiązku stosowania współczynnika, a jednocześnie samochód osobowy był użytkowany w całości do działalności zwolnionej, to na mocy ww. przepisu sprzedaż tegoż samochodu osobowego będzie korzystała ze zwolnienia z opodatkowania podatkiem VAT.

Jeżeli jednak podatnik prowadził działalność mieszaną i nabył samochód osobowy, gdzie odliczenie VAT od nabycia zostało rozliczone współczynnikiem VAT (zakup na działalność mieszaną), a następnie zaprzestał wykonywania działalności mieszanej i rozpoczął wykonywanie wyłącznie działalności zwolnionej, to sprzedaż samochodu osobowego będzie podlegała opodatkowaniu podatkiem VAT. Podatnikowi przysługiwało bowiem prawo do odliczenia części podatku VAT przy zakupie.

3.3. Sprzedaż samochodu służącego działalności opodatkowanej

Może się zdarzyć sytuacja, że przy nabyciu samochodu podatnikowi nie przysługiwało prawo do odliczenia VAT, np. został on zakupiony od osoby fizycznej na podstawie umowy kupna-sprzedaży.

Jeśli jednak zakupiony samochód służył działalności opodatkowanej, to przy sprzedaży tego samochodu zastosować należy stawkę 23%.

3.4. VAT marża

Sprzedaż samochodu rozliczyć można również na zasadzie VAT marża. Kwestie z tym związane omówione zostaną jednak w kolejnym materiale.

4. Sprzedaż samochodu po zaprzestaniu wykonywania czynności opodatkowanych VAT

Na dzień zaprzestania wykonywania czynności opodatkowanych VAT, podatnik ma obowiązek sporządzenie spisu z natury towarów, które po nabyciu nie były przedmiotem dostawy, a przy nabyciu których podatnik miał prawo do odliczenia VAT (art. 14 ust. 5 ustawy o VAT).

Spis taki (remanent likwidacyjny) obejmuje:

- towary handlowe,
- środki trwałe
- wyposażenie

przy nabyciu których podatnikowi przysługiwało prawo do odliczenia podatku VAT.

W remanencie nie ujmuje się takich towarów, co do których podatnikowi nie przysługiwało prawo do odliczenia podatku VAT. Jeżeli podatnik miał prawo do odliczenia

podatku VAT przy nabyciu towarów, a z tego prawa nie skorzystał, to i tak ma obowiązek towar ten wykazać w remanencie.

Podatnik jest obowiązany złożyć informację o dokonanym spisie z natury, o ustalonej na jego podstawie wartości towarów i o kwocie podatku należnego, nie później niż w dniu złożenia deklaracji podatkowej składanej za okres obejmujący dzień zaprzestania wykonywania czynności podlegających opodatkowaniu.

Podstawą opodatkowania towarów objętych spisem z natury jest cena nabycia tych towarów lub towarów podobnych, a gdy nie ma ceny nabycia - koszt wytworzenia, określone w momencie zaprzestania działalności przez osobę fizyczną.

Zatem, w remanencie likwidacyjnym ujęte zostaną również posiadane przez podatnika pojazdy, jeśli podatnikowi przysługiwało prawo do odliczenia podatku VAT przy ich zakupie. Od towarów objętych spisów podatnik zobowiązany jest uiścić VAT należny. W związku z tym w przypadku późniejszej sprzedaży samochodów, czynność ta korzystać będzie ze zwolnienia z VAT.

5. Wycofanie samochodu z działalności

Przedsiębiorca ma prawo wycofać użytkowany w działalności gospodarczej samochód osobowy i przeznaczyć go na cele prywatne.

Jeśli przy nabyciu samochodu lub jego części składowych miał prawo do częściowego lub pełnego odliczenia VAT, to w momencie wycofania samochodu z działalności zobowiązany jest do opodatkowania tego zdarzenia podatkiem VAT.

Jak bowiem wynika z art. 7 ust. 2 ustawy o VAT:

Przez dostawę towarów, o której mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, rozumie się również przekazanie nieodpłatnie przez podatnika towarów należących do jego przedsiębiorstwa, w szczególności:

- 1) przekazanie lub zużycie towarów na cele osobiste podatnika lub jego pracowników, w tym byłych pracowników, wspólników, udziałowców, akcjonariuszy, członków spółdzielni i ich domowników, członków organów stanowiących osób prawnych, członków stowarzyszenia,*
- 2) wszelkie inne darowizny*

- jeżeli podatnikowi przysługiwało, w całości lub w części, prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego z tytułu nabycia, importu lub wytworzenia tych towarów lub ich części składowych.

W celu zaewidencjonowania zdarzenia w rejestrze VAT sprzedaży, sporządzić należy dokument wewnętrzny i oznaczyć go jako “WEW” w pliku JPK.

Zastosowanie znajdzie tutaj również art. 90b ustawy o VAT odnoszący się do korekty podatku VAT naliczonego.

Jeśli podatnik nie miał prawa do częściowego lub pełnego odliczenia VAT od nabycia pojazdu oraz jego części składowych, nie będzie zobligowany do opodatkowania wycofania samochodu z działalności podatkiem VAT oraz korekty VAT.

8.5. Sprzedaż samochodu w procedurze VAT marży

W art. 120 ustawy o VAT ustawodawca określił szczególne procedury w zakresie dostawy towarów używanych, dzieł sztuki, przedmiotów kolekcjonerskich i antyków. Procedury te mają również zastosowanie przy sprzedaży samochodów, ale tylko w określonych sytuacjach.

Zacznijmy jednak od początku czyli od pojęć niezbędnych do dalszej analizy.

Zgodnie z art. 120 ust. 1 ww. ustawy:

- przez **towary używane** rozumie się ruchome dobra materialne nadające się do dalszego użytku w ich aktualnym stanie lub po naprawie, inne niż dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie i antyki oraz inne niż metale szlachetne lub kamienie szlachetne (CN 7102, 7103, 7106, 7108, 7110, 7112);
- przez **kwotę sprzedaży** rozumie się całkowitą kwotę, którą podatnik otrzymał lub ma otrzymać z tytułu dostawy towarów od nabywcy lub osoby trzeciej, wliczając w to otrzymane dotacje, subwencje i inne dopłaty bezpośrednio związane z tą dostawą, podatki, cła, opłaty i inne należności o podobnym charakterze oraz koszty

dodatkowe, takie jak prowizje, koszty opakowania, transportu i ubezpieczenia, którymi podatnik obciąża nabywcę, z wyłączeniem kwot, o których mowa w art. 29a ust. 7;

- przez **kwotę nabycia** rozumie się wszystkie składniki wynagrodzenia, o których mowa powyżej, które dostawca towarów otrzymał lub ma otrzymać od podatnika;
- przez **łącną wartość dostaw** rozumie się sumę poszczególnych kwot sprzedaży;
- przez **łącną wartość nabyć** rozumie się sumę poszczególnych kwot nabycia.

W art. 120 ust. 4 ww. ustawy, ustawodawca wskazał, że **w przypadku podatnika dokonującego dostawy towarów używanych, dzieł sztuki, przedmiotów kolekcjonerskich lub antyków nabytych uprzednio przez tego podatnika w ramach prowadzonej działalności, w celu odprzedaży, podstawą opodatkowania podatkiem jest marża stanowiąca różnicę między kwotą sprzedaży a kwotą nabycia, pomniejszona o kwotę podatku.**

Powyższe dotyczy dostawy towarów używanych, w tym samochodów używanych, które podatnik nabył od (art. 120 ust. 10):

- 1) osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, niebędącej podatnikiem, o którym mowa w art. 15 ustawy o VAT, lub niebędącej podatnikiem podatku od wartości dodanej,*
- 2) podatników, o których mowa w art. 15, jeżeli dostawa tych towarów była zwolniona od podatku na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 2 lub art. 113,*

- 3) podatników, jeżeli dostawa tych towarów była opodatkowana na zasadach VAT marża,*
- 4) podatników podatku od wartości dodanej, jeżeli dostawa tych towarów była zwolniona od podatku na zasadach odpowiadających regulacjom zawartym w art. 43 ust. 1 pkt 2 lub art. 113,*
- 5) podatników podatku od wartości dodanej, jeżeli dostawa tych towarów była opodatkowana podatkiem od wartości dodanej na zasadach VAT marża, a nabywca posiada dokumenty jednoznacznie potwierdzające nabycie towarów na tych zasadach.*

Warto zauważyć, że w niektórych przypadkach, nowe środki transportu, zdefiniowane przez ustawodawcę w art. 2 pkt 10 ustawy o VAT, mogłyby spełniać również definicję towarów używanych określoną na potrzeby procedury VAT marża w art. 120. W związku z tym właśnie w art. 120 ust. 21 zawarto zastrzeżenie, że **przepisów szczególnych nie stosuje się do nowych środków transportu będących przedmiotem wewnątrzwspólnotowej dostawy towarów.**

Jaka będzie właściwa stawka VAT dla dostawy samochodu stanowiącego towar używany?

Marża od sprzedaży towarów używanych opodatkowana jest według stawki podstawowej 23%. Jeśli jednak towary używane są przedmiotem eksportu, marża opodatkowana jest według stawki 0%.

Podatnik może również stosować ogólne zasady opodatkowania dostaw towarów używanych, do których stosuje się przepisy szczególne.

Dodatkowo, jak wynika z art. 120 ust. 19 ustawy o VAT, obniżenia kwoty lub zwrotu różnicy podatku należnego nie stosuje się do nabywanych przez podatnika towarów używanych, jeżeli podlegały opodatkowaniu na zasadach VAT marża. **Oznacza to, że podatnik, który otrzymał fakturę VAT marża nie odliczy z niej podatku VAT. Podatek ten nie jest nawet na tej fakturze uwidoczniony.**

Przejdźmy do kwestii praktycznych.

Przykład

Podatnik rozpoczynający działalność gospodarczą, zarejestrowany jako czynny podatnik VAT, zakupił w 2020 r. do tej działalności samochód osobowy od osoby fizycznej na umowę kupna sprzedaży. W związku z tym nie odliczył podatku VAT od zakupu. Samochód został wprowadzony do ewidencji środków trwałych. Dokonując zakupu, podatnik zakładał, że po rozwinięciu działalności sprzeda samochód i wymieni na nowszy. Aktualnie chce sprzedać samochód. Czy prawidłowe będzie zastosowanie w tej sytuacji procedury marży?

Pomocna w odpowiedzi będzie interpretacja indywidualna, której wnioskodawcami byli małżonkowie będący rolnikami ryczałtowymi. Do prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego w 2016 r. zakupili oni kombajn od osoby fizycznej na umowę kupna sprzedaży. Po

zarejestrowania się do podatku VAT w 2019 r. kombajn został wprowadzony do ewidencji środków trwałych. W chwili nabycia kombajnu po określonym czasie jego wykorzystywania zakładane było jego zbycie i wymiana na nowszy. Podatnicy mieli wątpliwość czy mogą przy sprzedaży zastosować procedurę marży.

W wydanej dnia 23 lutego 2023 r. interpretacji nr 0114-KDIP1-3.4012.40.2023.1.KF, Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej zaznaczył, że **opodatkowanie w systemie marży jest ograniczone do pewnej kategorii towarów oraz istotne jest przy tym, od kogo towary używane zostały nabyte**. Zastosowanie tej procedury wymaga, aby towary używane były nabyte od podmiotów wymienionych w powołanym wyżej art. 120 ust. 10 ustawy, czyli m.in od osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej.

Organ podkreślił, że cechą warunkującą zastosowanie szczególnej procedury opodatkowania marży, jest to, że podmiot sprzedający używany towar pozbawiony był prawa do odliczenia podatku od towarów i usług naliczonego przy jego nabyciu. Ponadto, warunkiem niezbędnym do zastosowania tej procedury jest określenie, że towar został jednak nabyty w celu odsprzedaży (także w sytuacji, gdy towar ten przed odsprzedażą podatnik użytkował dla potrzeb prowadzonej działalności gospodarczej).

Zdaniem Dyrektora KIS, w odniesieniu do sprzedaży używanego kombajnu nabytego od osoby fizycznej niebędącej podatnikiem VAT, na podstawie umowy sprzedaży, spełnione zostały przesłanki pozwalające na zastosowanie procedury opodatkowania marży:

- kombajn został nabyty od podmiotu, o którym mowa w art. 120 ust. 10 pkt 1 ustawy,
- w związku z powyższym od nabycia kombajnu nie przysługiwało prawo do odliczenia podatku VAT,
- przy zakupie zakładano zbycie kombajnu po okresowym wykorzystaniu,
- kombajn spełnia definicję towaru używanego i w chwili sprzedaży będzie się nadawał do dalszego użytku.

Powyższe będzie miało zastosowanie również do innych środków trwałych, w tym samochodów, oczywiście po spełnieniu przesłanek wskazanych powyżej. Zatem w omawianym przykładzie, podatnik dokonując sprzedaży samochodu może zastosować procedurę VAT marża.

Dokumentowanie sprzedaży

Zgodnie z art. 106e ust. 3 ustawy o VAT, w przypadku dostawy m.in. towarów używanych, dla których podstawę opodatkowania stanowi marża, faktura - w zakresie danych określonych w ust. 1 pkt 1-17 - powinna zawierać wyłącznie dane określone w ust. 1 pkt 1-8 i 15-17, a także wyrazy "procedura marży - towary używane".

Faktura ta jest więc znacznie uproszczona w stosunku do "zwykłej" faktury. Nie zawiera ona np. kwoty netto, kwoty podatku czy kwoty marży. Musi jednak zawierać kwotę brutto.

Nabywca towaru nie ma możliwości odliczenia podatku VAT z takiej faktury, ponieważ nie zawiera ona kwoty podatku VAT.

Sprzedawca z kolei na podstawie faktury wystawionej w systemie VAT marża, płaci podatek jedynie od naliczonej przez siebie marży.

Przykład

Podatnik prowadzi komis samochodowy i zakupił od osoby fizycznej używany samochód w cenie 20.000 zł. Sprzedał go za 30.000 zł, wystawiając fakturę VAT marża.

Wystawiona przez podatnika faktura powinna zawierać dane określone w art. 106e ust. 1 pkt 1-8 i 15-17 ustawy o VAT, a także wyrazy "procedura marży - towary używane".

Jak wyliczyć VAT od marży?

Najpierw należy wyliczyć kwotę marży. Marża stanowi różnicę między kwotą sprzedaży a kwotą nabycia:

30.000 zł - 20.000 zł = 10.000 zł.

Kwota 10.000 zł stanowi **marżę brutto** czyli marżę netto z podatkiem VAT.

W celu obliczenia kwoty podatku VAT, jaki należy odprowadzić do US, należy obliczyć różnicę pomiędzy marżą brutto a marżą netto:

10.000 zł / 1,23 = 8.130,08 zł

Powyższa kwota 8.130,08 zł stanowi **marżę netto** - zysk przedsiębiorcy.

10.000 zł - 8.130,08 zł = 1.869,92 zł (spr. 8.130,08 x 23% = 1.869,92 zł)

Powyższa kwota stanowi **podatek VAT od marży netto**. Z tytułu transakcji, należy zatem odprowadzić podatek VAT w wysokości 1.869,92 zł.

Ewidencjonowanie sprzedaży towarów używanych w kasie rejestrującej

Do ewidencjonowania sprzedaży towarów używanych w kasie rejestrującej odnosi się art. 111 ust. 3b ustawy o VAT:

*3b. Podatnicy prowadzący ewidencję sprzedaży, u których podstawą opodatkowania jest kwota prowizji lub inna postać wynagrodzenia za wykonywane usługi w ramach umowy agencyjnej, zlecenia, pośrednictwa lub innej umowy o podobnym charakterze albo **marża**, ewidencjonują na potrzeby obliczenia osiąganego przez nich wysokości podstawy opodatkowania i podatku należnego **całą wartość sprzedaży własnej oraz prowadzonej na rzecz lub w imieniu innych podatników**.*

Zatem, podatnik który dokonuje sprzedaży towarów używanych, w tym samochodów, dla których podstawą opodatkowania jest marża, ewidencjonuje w kasie rejestrującej całą wartość sprzedawanych towarów, a nie tylko kwotę marży.

Kwestie techniczne reguluje rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29.04.2019 r. w sprawie kas rejestrujących - § 6. ust. 1 pkt 5 lit f:

§ 6. 1. Podatnicy, prowadząc ewidencję:

5) przypisują oznaczenia literowe od "A" do "G" do stawek podatku lub zwolnienia od podatku, przypisanych do nazw towarów i usług, w następujący sposób:

f) literze "F" i "G" - są przypisane pozostałe stawki podatku, w tym wartość 0% (zero techniczne) w przypadku sprzedaży opodatkowanej, o której mowa w art. 119 ust. 1 lub art. 120 ust. 4 ustawy;

Taka forma ewidencji sprzedaży nie pozwala na ustalenie, w oparciu o raporty dobowe lub miesięczne, kwoty podatku należnego i podstawy opodatkowania dla sprzedaży w systemie marży. Podatnik więc, w celu prawidłowego rozliczenia, powinien dodatkowo prowadzić ewidencję zawierającą między innymi kwoty nabycia towarów niezbędne do określenia marży.

Sprzedaż opodatkowana marżą w JPK_VAT z deklaracją

Jak wskazuje art. 109 ust. 3 ustawy o VAT, podatnicy, z wyjątkiem podatników wykonujących wyłącznie czynności zwolnione od podatku na podstawie art. 43 ust. 1 lub przepisów wydanych na podstawie art. 82 ust. 3 oraz podatników, u których sprzedaż jest zwolniona od podatku na podstawie art. 113 ust. 1 lub 9, są obowiązani prowadzić ewidencję zawierającą dane pozwalające na prawidłowe rozliczenie podatku i sporządzenie informacji podsumowującej, w szczególności dane dotyczące:

- 1) rodzaju sprzedaży i podstawy opodatkowania, wysokości kwoty podatku należnego, w tym korekty podatku należnego, z podziałem na stawki podatku,
- 2) kwoty podatku naliczonego obniżającego kwotę podatku należnego, w tym korekty podatku naliczonego,
- 3) kontrahentów,
- 4) dowodów sprzedaży i zakupów.

W odniesieniu do dostawy opodatkowanej na zasadach VAT marża, ewidencja musi zawierać w szczególności kwoty nabycia towarów niezbędne do określenia kwoty marży.

Plik JPK_VAT po stronie podatku należnego zawiera oznaczenia dotyczące 12 szczególnych rodzajów transakcji (procedur podatkowych). Ustawodawca wskazał je w § 10 ust. 4 rozporządzenia Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju z dnia 15.10.2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych zawartych w deklaracjach podatkowych i w ewidencji w zakresie podatku od towarów i usług.

Jedno z oznaczeń - **“MR_UZ”** - dotyczy właśnie **dostawy towarów używanych** (a także dzieł sztuki, przedmiotów kolekcjonerskich i antyków) opodatkowanej na zasadach marży zgodnie z art. 120 ustawy o VAT.

Dodatkowo, element JPK_VAT, na który również należy zwrócić uwagę to **kwota nabyć związanych ze sprzedażą na zasadach marży**. W polu tym wykazać należy kwotę nabyć towarów używanych, dzieł sztuki, przedmiotów kolekcjonerskich i antyków

związanych ze sprzedażą opodatkowaną na zasadach marży zgodnie z art. 120 ustawy o VAT.

Pozycja ta obejmuje również kwotę nabyć towarów i usług nabytych od innych podatników dla bezpośredniej korzyści turysty (art. 119 ustawy o VAT), a samo świadczenia usług turystyki opodatkowanych na zasadach marży zgodnie z art. 119 ustawy o VAT, podlega osobnemu oznaczeniu po stronie sprzedaży "MR_T". Zagadnienie to nie jest jednak tematem webinaru.

Fragment objaśnień z broszury informacyjnej Ministerstwa Finansów dot. struktury JPK_VAT z deklaracją:

"W przypadku udokumentowania sprzedaży fakturą, z wartościami sprzedaży brutto dostaw towarów lub świadczenia usług opodatkowanych na zasadach marży, poza danymi określonymi w § 10 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia, w polach właściwych dla sprzedaży według odpowiednich stawek podatku należy wykazywać poszczególne podstawy opodatkowania, tj.: marże pomniejszone o podatek należny (w tym również marże ujemne) i podatek należny od poszczególnych marż (przy marży ujemnej podatek wynosi „0.00”), z oznaczeniem odpowiednio MR_T lub MR_UZ.

(...)

Należy zauważyć, że w przypadku dostawy towarów rozliczanej na zasadach marży na podstawie art. 120 ust. 4 ustawy, podatnik dokonujący dostawy towarów używanych, dzieł sztuki, przedmiotów kolekcjonerskich lub antyków nabytych uprzednio przez tego podatnika w ramach prowadzonej działalności, w celu odprzedaży, podstawą

opodatkowania podatkiem jest marża stanowiąca różnicę między kwotą sprzedaży a kwotą nabycia, pomniejszona o kwotę podatku.“

W deklaracji nie uwzględnia się wartości ujemnej podstawy opodatkowania w przypadku dostawy towarów opodatkowanych na zasadach marży, zgodnie z art. 120 ustawy, oznaczonych MR_UZ.

Wracając do pozycji JPK po stronie zakupu, **faktury lub inne dokumenty otrzymane przez podatnika z tytułu nabycia towarów używanych**, dzieł sztuki, przedmiotów kolekcjonerskich i antyków związanych ze sprzedażą opodatkowaną na zasadach marży zgodnie z art. 120, **należy ująć co do zasady w okresie rozliczeniowym, w którym powstaje obowiązek podatkowy z tytułu dostawy towarów lub świadczenia usług opodatkowanych na tych zasadach**, z zastrzeżeniem art. 120 ust. 5 ustawy o VAT, który odnosi się do przedmiotów kolekcjonerskich.

Przykład

Dane przyjmijmy takie jak w poprzednim przykładzie. Dodajmy jednak więcej szczegółów.

Podatnik prowadzi komis samochodowy i 5 stycznia 2023 r. na podstawie umowy kupna-sprzedaży zakupił od osoby fizycznej używany samochód w cenie 20.000 zł. Sprzedał go za 30.000 zł. 15 maja 2023 r. wystawiając fakturę VAT marża.

Jak prawidłowo ująć transakcję w JPK_VAT?

Sposób prezentacji transakcji w ewidencji JPK_VAT w zakresie podatku należnego (wybrane kolumny)

Nrkontranhen ta	NazwaKontr ahenta	DowodSprzeda zy	DataWystawi enia	MR_UZ	SprzedazVAT_ Marza	K_19 (netto)	K_20 (VAT 23%)
1234567890	ABC	1/05/marza	2023-05-15	1	30.000,00	8.130,08	1.869,92

Sprzedaż wykazać należy w ewidencji za maj 2023 r.

Sposób prezentacji transakcji w ewidencji JPK_VAT w zakresie podatku naliczonego (wybrane kolumny):

NrDostawcy	NazwaDostawcy	DowodZakupu	DataZakupu	ZakupVAT_Marza
brak	Jan Nowak	umowa kupna-sprzedaży	2023-01-05	20.000,00

Również w ewidencji za maj (nie w styczniu zgodnie z datą zakupu) wykazać należy dokument zakupu będący podstawą wyliczenia marży.

8.6. Jak rozliczyć VAT przy wykupie samochodu z leasingu operacyjnego?

Podatnicy, często wykorzystują w działalności gospodarczej samochody na podstawie umowy leasingu operacyjnego. Po zakończeniu umowy, zazwyczaj dochodzi do wykupu samochodu będącego przedmiotem leasingu. Wykup ten może być z kolei na cele firmowe lub też cele prywatne. W zależności od decyzji, czynność wykupu wiązać się będzie z różnymi skutkami w podatku VAT.

1. Wykup samochodu do majątku firmowego

W takim przypadku zastosować należy ogólne zasady odliczania VAT przy nabyciu samochodu. Ustawodawca nie przewidział bowiem szczególnych zasad dla odliczania VAT przy wykupie samochodu z leasingu.

Zatem, jeśli podatnik zdecyduje się na wykup samochodu na cele firmowe tzn. samochód ten będzie wykorzystywany do wykonywania czynności opodatkowanych, przysługiwać będzie mu prawo do odliczenia podatku VAT z faktury dokumentującej ten wykup.

Wysokość odliczenia zależeć będzie jednak od tego, czy samochód wykorzystywany będzie wyłącznie do celów firmowych czy też do celów firmowych i prywatnych (mieszanych).

Generalnie od wydatków związanych z samochodami osobowymi wykorzystywanymi do celów mieszanych podatnikowi przysługuje odliczenie VAT w wysokości 50% (art. 86a ust. 1 ustawy o VAT). Odliczenie w takiej

wysokości ma zastosowanie również do wykupu samochodu z leasingu na cele firmowe.

Z odliczenia w wysokości 100% VAT podatnik skorzysta tylko wtedy, gdy samochód będzie użytkowany wyłącznie na cele działalności gospodarczej.

O tym, jak skutecznie odliczyć 100% VAT od samochodów w działalności gospodarczej mówiłam już w części II.

Przypominam, że w odniesieniu do samochodów osobowych, aby podatnikowi przysługiwało prawo do odliczenia 100% VAT od zakupu, konieczne jest spełnienie poniższych warunków:

- a) należy stworzyć regulamin określający zasady użytkowania samochodu w firmie,
- b) prowadzenie ewidencji przebiegu pojazdów,

- powyższe dokumenty mają potwierdzać, że samochód osobowy wykorzystywany jest wyłącznie do działalności gospodarczej i wykluczyć użytek prywatny

- c) zgłoszenie pojazdu na formularzu VAT-26.

Jeśli samochód nie spełnia wskazanych warunków, uznawany jest za wykorzystywany do celów mieszanych i wówczas od faktury dokumentującej wykup samochodu z leasingu oraz innych wydatków z nim związanych podatnikowi przysługuje prawo do odliczenia 50% VAT.

Chyba, że wykupiony samochód osobowy przeznaczony jest wyłącznie do:

- a) odprzedaży,
- b) sprzedaży, w przypadku pojazdów wytworzonych przez podatnika,
- c) oddania w odpłatne używanie na podstawie umowy najmu, dzierżawy, leasingu lub innej umowy o podobnym charakterze

- jeżeli odprzedaż, sprzedaż lub oddanie w odpłatne używanie tych pojazdów stanowi przedmiot działalności podatnika.

W tej sytuacji prowadzenie ewidencji przebiegu pojazdów nie jest konieczne, a podatnikowi przysługuje prawo do odliczenia 100% VAT.

Późniejsza sprzedaż samochodu wykupionego z leasingu, od którego zakupu przysługiwało prawo do odliczenia VAT (50% lub 100%), rodzi oczywiście obowiązek podatkowy, tzn. podlega opodatkowaniu według stawki 23%.

W części III mówiliśmy również o **korekcie VAT, w sytuacji, gdy następuje zmiana sposobu wykorzystania samochodu (art. 90b ustawy o VAT)**. Ma ona zastosowanie również przy sprzedaży samochodu wcześniej wykupionego z leasingu.

Mogą więc wystąpić dwie sytuacje:

- a) podatnik dokonuje sprzedaży samochodu, używanego na cele mieszane (odliczył 50% VAT z faktury wykupu)

W tej sytuacji w momencie sprzedaży dochodzi do zmiany wykorzystania samochodu wyłącznie do działalności gospodarczej, w związku z czym w okresie korekty, podatnik **jest uprawniony** do odzyskania nieodliczonej kwoty podatku w odpowiedniej proporcji do pozostałego okresu korekty.

Okres korekty zależy jest od wartości samochodu:

- jeśli **wartość początkowa pojazdów samochodowych nie przekracza 15.000 zł**, korekty dokonuje się, jeżeli zmiana ich wykorzystywania nastąpiła w okresie **12 miesięcy**, licząc od miesiąca, w którym odpowiednio nabyto, dokonano importu lub oddano do używania ten pojazd samochodowy,
 - jeśli **wartość początkowa pojazdów samochodowych przekracza 15.000 zł**, korekty dokonuje się, jeżeli zmiana ich wykorzystywania nastąpiła w okresie **60 miesięcy**, licząc od miesiąca, w którym odpowiednio nabyto, dokonano importu lub oddano do używania ten pojazd samochodowy.
- b) podatnik dokonuje sprzedaży samochodu, używanego wyłącznie do działalności gospodarczej (odliczył 100% VAT z faktury wykupu)

W tej sytuacji w momencie sprzedaży nie dochodzi do zmiany wykorzystania samochodu, przepisy odnoszące się do korekty nie mają więc zastosowania.

Należy jednak pamiętać, że choć nie wynika to z przepisów, urzędy skarbowe wymagają aktualizacji formularza VAT-26 w przypadku sprzedaży samochodu zgłoszonego wcześniej na tym formularzu jako użytkowany wyłącznie do działalności gospodarczej.

Przykład

W styczniu 2023 r. podatnik wykupił z leasingu samochód osobowy za kwotę 50.000 zł netto, VAT 11.500 zł. Z faktury zakupu odliczył 50% VAT: 5.750 zł ponieważ samochód wykorzystywany był do celów mieszanych. W lipcu 2023 r. podatnik dokonuje sprzedaży samochodu.

Sprzedaż podlega opodatkowaniu podatkiem VAT 23 %.

Podatnik ma prawo do korekty VAT naliczonego. W tym przypadku okres korekty wynosi 60 miesięcy. Do końca okresu korekty pozostały 54 miesiące. Kwota korekty VAT zwiększająca VAT naliczony wynosi 5.175 zł $\{5.750 \text{ zł} \times (54\text{m-ce} / 60\text{m-cy})\}$. Kwota ta powinna zwiększyć VAT naliczony w rozliczeniu za lipiec 2023 roku.

2. Wycofanie auta wykupionego z leasingu na cele firmowe do majątku prywatnego

Przedsiębiorca ma prawo wykupić samochód z leasingu operacyjnego do majątku firmowego, a następnie wycofać go i przekazać na cele prywatne.

Jeśli przy nabyciu samochodu lub jego części składowych miał prawo do częściowego lub pełnego odliczenia VAT, to w momencie wycofania samochodu z działalności zobowiązany jest do opodatkowania tego zdarzenia podatkiem VAT.

Jak bowiem wynika z art. 7 ust. 2 ustawy o VAT:

Przez dostawę towarów, o której mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, rozumie się również przekazanie nieodpłatnie przez podatnika towarów należących do jego przedsiębiorstwa, w szczególności:

- 1) przekazanie lub zużycie towarów na cele osobiste podatnika lub jego pracowników, w tym byłych pracowników, wspólników, udziałowców, akcjonariuszy, członków spółdzielni i ich domowników, członków organów stanowiących osób prawnych, członków stowarzyszenia,*
- 2) wszelkie inne darowizny*

- jeżeli podatnikowi przysługiwało, w całości lub w części, prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego z tytułu nabycia, importu lub wytworzenia tych towarów lub ich części składowych.

Podstawę opodatkowania ustalić należy zgodnie z art. 29a ust. 2 ustawy o VAT:

W przypadku dostawy towarów, o której mowa w art. 7 ust. 2, podstawą opodatkowania jest cena nabycia towarów lub towarów podobnych, a gdy nie ma ceny nabycia - koszt wytworzenia, określone w momencie tej dostawy towarów.

W celu zaewidencjonowania zdarzenia w rejestrze VAT sprzedaży, sporządzić należy dokument wewnętrzny i oznaczyć go jako "WEW" w pliku JPK.

Zastosowanie znajdzie tutaj również art. 90b ustawy o VAT odnoszący się do korekty podatku VAT naliczonego.

Jeśli podatnik nie miał prawa do częściowego lub pełnego odliczenia VAT od nabycia pojazdu oraz jego części składowych, nie będzie zobligowany do opodatkowania wycofania samochodu z działalności podatkiem VAT oraz korekty VAT.

Przykład

Podatnik w październiku 2022 r. wykupił samochód z leasingu operacyjnego. Kwota wykupu 5.000 zł, VAT 1.150 zł. Z faktury odliczył 50% VAT czyli 575 zł. W lipcu 2023 r. chce wycofać samochód z działalności i przeznaczyć na cele osobiste.

Przekazanie auta na cele osobiste podlega opodatkowaniu stawką 23% VAT.

3. Wykup samochodu do majątku prywatnego

W sytuacji, gdy po zakończonej umowie leasingu operacyjnego podatnik zdecyduje się na wykup samochodu do majątku firmowego, to **nabycie to należy traktować jako niezwiązane z czynnościami opodatkowanymi VAT**. W związku z tym podatnik nie ma prawa do odliczenia VAT z tytułu wykupu samochodu. Nieodpłatne przekazanie go na cele

osobiste również nie podlega VAT. Nie znajdują tutaj bowiem zastosowania przepisy cytowanego już wcześniej art. 7 ust. 2 ustawy o VAT.

Warto podkreślić, że nie ma również obowiązku korygowania odliczonego VAT z faktur dokumentujących opłaty leasingowe oraz wydatki eksploatacyjne ponoszone w okresie trwania umowy leasingu.

Można tutaj przytoczyć stanowisko Dyrektora KIS - interpretacja indywidualna z dnia 4 kwietnia 2021 r, sygn.0113-KD IPT1-3.4012.23.2021.4.MJ:

“ (...) przekazanie na cele prywatne samochodu w momencie wykupu z leasingu, nie będzie podlegało opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług, gdyż przy nabyciu (wykupie) samochodu Wnioskodawcy nie będzie przysługiwało prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego.

(...) wykup samochodu, tj. przedmiotu leasingu po zakończeniu umowy leasingu jest odrębną czynnością – dostawą towaru – niezwiązaną z samą umową leasingu jak i wydatkami eksploatacyjnymi, ponoszonymi na bieżąco.

Wobec powyższego, wykup samochodu z leasingu na cele prywatne nie powoduje konieczności dokonania korekty odliczenia podatku naliczonego z faktur dokumentujących raty leasingowe i faktur za wydatki eksploatacyjne ponoszone w trakcie trwania umowy leasingu, bez względu na to, na jakie cele samochód został przeznaczony po jego wykupie.

Mając na uwadze powołane przepisy prawa oraz przedstawiony opis sprawy, należy stwierdzić, że Wnioskodawca nie będzie zobligowany do dokonania korekty podatku

naliczonego odliczanego wcześniej z faktur dokumentujących raty leasingowe i faktur za wydatki eksploatacyjne.”

W momencie sprzedaży takiego samochodu, również nie powstanie obowiązek podatkowy w VAT.

Stanowisko Dyrektora KIS - interpretacja indywidualna z dnia 26 kwietnia 2021 r., sygn. 0111-KDIB3-1.4012.100.2021.4.ABU”:

”Jak wynika z okoliczności sprawy, samochód został po zakończeniu umowy leasingu wykupiony przez Wnioskodawcę na cele prywatne. Wnioskodawcy w związku z wykupem samochodu nie przysługiwało prawo do odliczenia podatku naliczonego. Sprzedaż przez Wnioskodawcę samochodu stanowić będzie zatem zwykłe wykonywanie prawa własności. Tym samym, Wnioskodawca będzie zbywać samochód, stanowiący jego majątek prywatny, korzystając z przysługującego mu prawa do rozporządzania własnym majątkiem. Skutkiem tego, zamierzona czynność nie będzie podlegać opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług.

Mając na uwadze powołane przepisy prawa oraz okoliczności analizowanej sprawy należy stwierdzić, że planowana w przyszłości przez Wnioskodawcę sprzedaż samochodu osobowego, wykupionego po zakończeniu umowy leasingu operacyjnego na cele prywatne nie będzie podlegać opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług. Zainteresowany w związku ze sprzedażą ww. samochodu nie będzie działał w charakterze podatnika, w rozumieniu art. 15 ust. 1 ustawy o podatku od towarów i usług, a sprzedaż nie będzie dokonywana w ramach działalności gospodarczej zdefiniowanej w art. 15 ust. 2 ww. ustawy, lecz w ramach zarządu majątkiem osobistym.”

Podsumowując, jeżeli podatnik dokona wykupu samochodu z leasingu do majątku prywatnego i nie będzie wykorzystywał tego samochodu w prowadzonej działalności gospodarczej, to późniejsza sprzedaż tego samochodu nie będzie podlegała opodatkowaniu VAT.

8.7. Rozliczenie w kosztach wydatków dotyczących samochodów osobowych stanowiących środki trwałe

Omówiłam już kwestie dotyczące rozliczania wydatków związanych z samochodami na gruncie ustawy o VAT.

Przejdźmy zatem do ustawy o PIT i przeanalizujmy jak prawidłowo rozliczać koszty dotyczące samochodów osobowych.

Najpierw przedstawię ogólne zagadnienia związane z rozliczaniem samochodów osobowych na gruncie ustawy o PIT, potem przejdę do rozliczania wydatków dotyczących samochodów stanowiących środki trwałe w firmie. Kolejna lekcja dotyczyć będzie natomiast samochodów prywatnych i użytkowanych na podstawie umowy leasingu, najmu, dzierżawy i innych umów o podobnym charakterze.

Przede wszystkim, każdorazowo należy odpowiedzieć sobie na pytanie:

Czy dany wydatek spełnia wszystkie wymogi zgodnie z ustawą o PIT by mógł być uznany za koszt uzyskania przychodu?

Podkreślam, że każda sytuacja jest indywidualna i ostatecznie to na podatniku ciąży obowiązek udowodnienia zakwalifikowania poniesionych wydatków do kosztów uzyskania przychodów.

Zacznę jednak od definicji samochodu osobowego w ustawie o PIT - art. 5a, pkt 19a:

Art. 5a. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

19a) samochodzie osobowym - oznacza to pojazd samochodowy w rozumieniu przepisów o ruchu drogowym o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 tony, konstrukcyjnie przeznaczony do przewozu nie więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą, z wyjątkiem:

- a) pojazdu samochodowego mającego jeden rząd siedzeń, który oddzielony jest od części przeznaczonej do przewozu ładunków ścianą lub trwałą przegrodą:
 - klasyfikowanego na podstawie przepisów o ruchu drogowym do podrodzaju: wielozadaniowy, van lub
 - z otwartą częścią przeznaczoną do przewozu ładunków,*
- b) pojazdu samochodowego, który posiada kabinę kierowcy z jednym rzędem siedzeń i nadwozie przeznaczone do przewozu ładunków jako konstrukcyjnie oddzielne elementy pojazdu,*

c) pojazdu specjalnego, jeżeli z dokumentów wydanych zgodnie z przepisami o ruchu drogowym wynika, że dany pojazd jest pojazdem specjalnym, i jeżeli spełnione są również warunki zawarte w odrębnych przepisach, określone dla następujących przeznaczeń:

- agregat elektryczny/spawalniczy,*
- do prac wiertniczych,*
- koparka, koparko-spycharka,*
- ładowarka,*
- podnośnik do prac konserwacyjno-montażowych,*
- żuraw samochodowy,*

d) pojazdu samochodowego określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 86a ust. 16 ustawy o podatku od towarów i usług;

W poprzednich webinarach wyjaśniłam już co oznacza, że samochód wykorzystywany jest do celów mieszanych lub wykorzystywany wyłącznie do działalności gospodarczej.

Przypomnijmy:

Samochód osobowy używany do celów mieszanych - samo: "do celów mieszanych" oznacza, że przedsiębiorca wykorzystuje ten samochód również do celów niezwiązanych z działalnością, np. na cele prywatne. Jeżeli przedsiębiorca jest czynnym podatnikiem

podatku VAT i nie prowadzi ewidencji przebiegu pojazdu świadczącej o tym, że taki samochód osobowy wykorzystywany jest tylko do celów związanych z prowadzoną działalnością to będzie wtedy uznany za samochód używany do celów mieszanych.

Zwróć uwagę na art. 86a ust. 4. ustawy o VAT zgodnie z którym: pojazdy samochodowe są uznawane za wykorzystywane wyłącznie do działalności gospodarczej podatnika, jeżeli:

- 1) sposób wykorzystywania tych pojazdów przez podatnika, zwłaszcza określony w ustalonych przez niego zasadach ich używania, dodatkowo potwierdzony prowadzoną przez podatnika dla tych pojazdów ewidencją przebiegu pojazdu, wyklucza ich użycie do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą lub*
- 2) konstrukcja tych pojazdów wyklucza ich użycie do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą lub powoduje, że ich użycie do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą jest nieistotne.*

W tym miejscu warto zauważyć, że **podatnik, który jest podatnikiem zwolnionym z VAT, nie jest objęty tymi przepisami, które obligują do prowadzenia ewidencji przebiegu pojazdu w sytuacji, gdy samochód osobowy ma nie być uznany za wykorzystywany do celów mieszanych.**

Wynika to z art. 23 ust. 5f i 5g ustawy o PIT:

5f. W przypadku nieprowadzenia przez podatnika ewidencji, o której mowa w art. 86a ust. 4 ustawy o podatku od towarów i usług, uznaje się, że samochód osobowy jest wykorzystywany również do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą podatnika.

5g. Przepisu ust. 5f nie stosuje się, jeżeli podatnik na podstawie przepisów ustawy o podatku od towarów i usług nie jest obowiązany do prowadzenia takiej ewidencji, z

wyjątkiem przypadku, gdy brak tego obowiązku wynika z art. 86a ust. 5 pkt 2 lit. a ustawy o podatku od towarów i usług.

Zatem podatnik zwolniony z VAT ma możliwość zaliczenia 100% wydatków na używanie samochodów osobowych do kosztów uzyskania przychodów.

Powyższe znajduje potwierdzenie w interpretacji indywidualnej Dyrektora KIS z dnia 10.02.2022 r. nr 0115-KDIT3.4011.937.2021.2.AWO:

“Skoro więc opisane pojazdy wykorzystywane są przez Pana wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, a przy tym nie jest Pan zarejestrowany jako podatnik VAT czynny (świadczone przez Pana usługi są zwolnione przedmiotowo z VAT) i nie jest Pan zobowiązany o prowadzenia ewidencji przebiegu pojazdu, to ma Pan prawo do uwzględniania w kosztach podatkowych wskazanych wydatków (z tytułu używania tych pojazdów - samochodu osobowego oraz motocykla) w wysokości 100% ponoszonych kosztów.”

Nadal jednak spełniony musi zostać warunek wykorzystywania samochodu wyłącznie do celów związanych z działalnością gospodarczą i co istotne na podatniku spoczywa obowiązek udowodnienia tego faktu.

Przejdźmy zatem do ustalenia, które wydatki zgodnie z ustawą o PIT mogą stanowić koszty uzyskania przychodów - art. 22:

Art. 22. 1. Kosztami uzyskania przychodów są koszty poniesione w celu osiągnięcia przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów, z wyjątkiem kosztów

wymienionych w art. 23.

Podatnik zakwalifikuje więc dany wydatek do kosztów uzyskania przychodu, jeśli spełni on łącznie następujące przesłanki:

- zostanie poniesiony w celu osiągnięcia przychodu lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodu,
- nie jest wymieniony w art. 23 ww. ustawy, wśród wydatków nie stanowiących kosztów uzyskania przychodów,
- zostanie należycie udokumentowany.

Podsumowując, kosztami uzyskania przychodów są wszelkie racjonalnie i gospodarczo uzasadnione wydatki związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, których celem jest osiągnięcie przychodów, zabezpieczenie lub zachowanie tego źródła przychodów, o ile w myśl przepisów ustawy o PIT nie podlegają wyłączeniu na podstawie art. 23 ustawy o PIT.

Ustalmy więc wyłączenia odnoszące się do samochodów osobowych określone w tym katalogu - art. 23:

Art. 23. 1. Nie uważa się za koszty uzyskania przychodów:

4) odpisów z tytułu zużycia samochodu osobowego, dokonywanych według zasad określonych w art. 22a-22o, w części ustalonej od wartości samochodu przewyższającej kwotę:

- a) 225.000 zł - w przypadku samochodu osobowego będącego pojazdem elektrycznym w rozumieniu art. 2 pkt 12 ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1083 i 1260) oraz w przypadku samochodu osobowego będącego pojazdem napędzanym wodorem w rozumieniu art. 2 pkt 15 tej ustawy,
- b) 150.000 zł - w przypadku pozostałych samochodów osobowych;

46) poniesionych wydatków z tytułu kosztów używania, stanowiącego własność podatnika prowadzącego działalność gospodarczą, samochodu osobowego niebędącego składnikiem majątku, o którym mowa w art. 14 ust. 2 pkt 1, oraz składek na ubezpieczenie takiego samochodu; te wydatki i składki w wysokości 20% stanowią jednak koszty uzyskania przychodów pod warunkiem, że samochód ten jest wykorzystywany również do celów związanych z działalnością gospodarczą prowadzoną przez podatnika;

46a) 25% poniesionych wydatków, z zastrzeżeniem pkt 36, z tytułu kosztów używania samochodu osobowego, innego niż określony w pkt 46, na potrzeby prowadzonej przez podatnika działalności gospodarczej - jeżeli samochód osobowy jest wykorzystywany również do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą prowadzoną przez podatnika;

47) składek na ubezpieczenie samochodu osobowego, innego niż określony w pkt 46, w wysokości przekraczającej ich część ustaloną w takiej proporcji, w jakiej kwota 150.000 zł pozostaje do wartości samochodu przyjętej dla celów ubezpieczenia;

47a) dotyczących samochodu osobowego opłat wynikających z umowy leasingu, o której mowa w art. 23a pkt 1, umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, z wyjątkiem opłat z tytułu składek na ubezpieczenie samochodu osobowego, w wysokości przekraczającej ich część ustaloną w takiej proporcji, w jakiej kwota

150.000 zł pozostaje do wartości samochodu osobowego będącego przedmiotem tej umowy;

Każde wyłączenie z kosztów zostanie przeanalizowane. Zaczniemy jednak od ustalenia, jakie rodzaje samochodów wyróżnić można w świetle ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych:

- a) samochody osobowe służbowe będące środkami trwałymi w działalności gospodarczej wykorzystywane:
 - wyłącznie w działalności gospodarczej lub
 - wykorzystywane również do celów prywatnych,
- b) samochody osobowe służbowe użytkowane na podstawie umowy leasingu, umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze wykorzystywane:
 - wyłącznie w działalności gospodarczej lub
 - wykorzystywane również do celów prywatnych,
- c) samochody prywatne niestanowiące majątku firmowego, wykorzystywane również do celów związanych z działalnością gospodarczą prowadzoną przez podatnika,
- d) samochody prywatne pracowników.

Koszty dotyczące samochodów osobowych będących środkami trwałymi w działalności gospodarczej.

Wśród tych kosztów wyróżnić można:

- amortyzację,
- koszty eksploatacyjne,
- koszty ubezpieczenia.

Amortyzacja

Nie będę tutaj analizować, jakimi metodami można dokonywać amortyzacji samochodów osobowych. Chcę jedynie zwrócić uwagę na limity odpisów amortyzacyjnych, które można uwzględniać w kosztach uzyskania przychodów. Limit ten, zgodnie z cytowanym już art. 23 ust. 1 pkt 4 ustawy o PIT wynosi 225.000 zł w przypadku samochodu osobowego będącego pojazdem elektrycznym i 150.000 zł w przypadku pozostałych samochodów osobowych. Oznacza to, że odpisy amortyzacyjne w częściach ustalonych od wartości samochodu przewyższających te kwoty nie stanowią kosztów uzyskania przychodów.

Zgodnie jednak z art. 23 ust. 5b ww. ustawy, powyższego przepisu nie stosuje się do odpisów z tytułu zużycia samochodu osobowego, jeżeli ten samochód został oddany przez podatnika do odpłatnego używania na podstawie umowy leasingu, o której mowa w art. 23a pkt 1, umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, a oddawanie w odpłatne używanie na podstawie takiej umowy stanowi przedmiot działalności podatnika.

Przykład 1

Podatnik nabył samochód osobowy niebędący pojazdem elektrycznym ani napędzanym wodorem, o wartości netto 250.000 zł na potrzeby działalności gospodarczej.

60% odpisów amortyzacyjnych ($150.000 / 250.000 \times 100\%$) stanowić będzie podatkowy koszt uzyskania przychodów.

W tym przypadku obowiązuje bowiem limit amortyzacji podatkowej do 150.000 zł.

Przykład 2

Podatnik nabył na potrzeby działalności gospodarczej samochód osobowy elektryczny o wartości 200.000 zł.

W przypadku samochodów elektrycznych limit amortyzacji wynosi 225.000 zł. Zatem w kosztach uwzględniona zostanie cała amortyzacja.

Przykład 3

Firma leasingowa nabyła samochód osobowy o wartości 350.000 zł. Zostanie on oddany do odpłatnego używania innemu podmiotowi na podstawie umowy leasingu.

W tym przypadku nie ma zastosowania ograniczenie dot. uwzględniania w kosztach odpisów amortyzacyjnych. Firma leasingowa, jest uprawniona do dokonywania odpisów

amortyzacyjnych od tego samochodu i uwzględniania ich w całości w kosztach uzyskania przychodów.

Do ustalenia limitów amortyzacji nie ma znaczenia czy samochód używany jest wyłącznie w działalności gospodarczej czy też do celów mieszanych. Jednak sposób jego wykorzystywania wpływa na ustalenie jego wartości początkowej.

Zgodnie z art. 22g ust. 1 ustawy o pdof, za wartość początkową środków trwałych w razie odpłatnego nabycia uważa się cenę ich nabycia, a jeżeli były używane przez podatnika przed wprowadzeniem ich do ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych i nie były wcześniej amortyzowane - cenę ich nabycia, nie wyższą jednak od ich wartości rynkowej.

Za cenę nabycia uważa się kwotę należną zbywcy, powiększoną o koszty związane z zakupem naliczone do dnia przekazania środka trwałego do używania, a w szczególności o koszty transportu, załadunku i wyładunku, ubezpieczenia w drodze i innych oraz pomniejszoną o podatek od towarów i usług, z wyjątkiem przypadków, gdy zgodnie z odrębnymi przepisami podatek od towarów i usług nie stanowi podatku naliczonego albo podatnikowi nie przysługuje obniżenie kwoty należnego podatku o podatek naliczony albo zwrot różnicy podatku w rozumieniu ustawy o podatku od towarów i usług. W przypadku importu cena nabycia obejmuje cło i podatek akcyzowy od importu składników majątku. (art. 22g ust. 3 ww. ustawy).

Zatem cena nabycia stanowiąca wartość początkową samochodu osobowego może zostać powiększona o kwotę podatku VAT niepodlegającego odliczeniu. Sytuacja taka wystąpi, jeśli samochód będzie wykorzystywał auto do celów mieszanych i w związku z tym od zakupu odliczy 50% VAT.

Przykład 4

Podatnik zakupił samochód osobowy, który używany będzie do celów mieszanych. Dane z faktury zakupu:

- *wartość netto: 90.000 zł*
- *VAT naliczony: 20.700 zł*
- *wartość brutto: 110.700 zł.*

Podatnikowi przysługuje częściowe odliczenie VAT.

VAT podlegający odliczeniu wynosi: $20.700 \text{ zł} \times 50\% = 10.350 \text{ zł}$.

VAT niepodlegający odliczeniu 10.350 zł zwiększy wartość początkową samochodu:
 $90.000 \text{ zł} + 10.350 \text{ zł} = 100.350 \text{ zł}$.

Koszty eksploatacyjne/ związane z użytkowaniem samochodu

Do kosztów eksploatacyjnych czy też związanych z użytkowaniem samochodu osobowego w działalności gospodarczej zaliczyć należy wydatki na bieżące wykorzystanie samochodu.

Najczęstszymi wydatkami będą więc:

- paliwo,
- płyny,
- części,
- naprawa,
- wymiana opon,
- myjnia,
- przegląd techniczny
- koszty parkingu,
- koszty przejazdu przez autostradę.

W przypadku tej kategorii wydatków istotne jest, czy samochód używany jest wyłącznie na cele działalności gospodarczej, czy też do celów mieszanych.

Zastosowanie znajdzie tutaj bowiem cytowany już art. 23 ust. 1 pkt 46a ustawy o pdof, stanowiący, że generalnie nie uważa się za koszty uzyskania przychodów 25% poniesionych wydatków z tytułu kosztów używania samochodu osobowego, innego niż samochód prywatny przedsiębiorcy, na potrzeby prowadzonej przez podatnika działalności gospodarczej - jeżeli samochód osobowy jest wykorzystywany również do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą prowadzoną przez podatnika.

Zatem:

- jeśli samochód osobowy wykorzystywany jest wyłącznie do działalności gospodarczej, koszt uzyskania przychodów stanowiąc będzie 100% wydatków związanych z jego użytkowaniem,
- jeśli samochód wykorzystywany jest zarówno do działalności gospodarczej, jak i w celach prywatnych, koszt uzyskania przychodów stanowiąc będzie 75% wydatków związanych z jego użytkowaniem.

Dodatkowo, jak wskazuje art. 23 ust. 5a ustawy o pdof, poniesione wydatki obejmują także podatek od towarów i usług, który zgodnie z przepisami o podatku od towarów i usług nie stanowi podatku naliczonego, oraz naliczony podatek od towarów i usług, w tej części, w jakiej zgodnie z przepisami o podatku od towarów i usług podatnikowi nie przysługuje obniżenie kwoty lub zwrot różnicy podatku od towarów i usług.

Przykład 5

Podatnik prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą, w której wykorzystuje samochód osobowy wprowadzony na stan ewidencji środków trwałych. Podatnik wymienił amortyzatory za które zapłacił: 620 zł netto + VAT: 142,60 zł. Podatnik dla celów VAT nie prowadzi ewidencji przebiegu pojazdu, dlatego może odliczyć jedynie 50% wartości podatku VAT naliczonego. Jaką kwotę podatnik może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów?

Do kosztów podatkowych podatnik zaliczy 75% wydatków poniesionych na naprawę auta, z uwzględnieniem kwoty VAT niepodlegającej odliczeniu. W tym przypadku kosztem podatkowym jest kwota:

$$620,00 \text{ zł} + (142,60 * 50\%) = 691,30 \text{ zł}$$

$$691,30 \text{ zł} * 75\% = 518,48 \text{ zł}.$$

Przykład 6

Podatnik prowadzi działalność gospodarczą i w jej ramach użytkuje samochód osobowy wprowadzony do ewidencji środków trwałych. Podatnik złożył VAT-26 i prowadzi ewidencję przebiegu pojazdu, jest czynnym podatnikiem podatku VAT. W lipcu 2023 r. zakupił paliwo do samochodu na kwotę 400 zł netto + 92 zł VAT. Jaką kwotę zaliczy do kosztów uzyskania przychodów ?

Podatnikowi przysługuje pełne odliczenie podatku VAT jak również zaliczenie całej kwoty netto wynikającej z faktury do kosztów uzyskania przychodów. Spełnia bowiem wszystkie warunki aby rozliczyć całość poniesionych wydatków.

Koszty ubezpieczenia

W tej kategorii kosztów, nie ma znaczenia, czy samochód stanowiący środek trwały użytkowany jest wyłącznie na cele działalności gospodarczej czy też do celów mieszanych.

Istotne jest jednak z jakim ubezpieczeniem mamy do czynienia, tzn. czy wysokość składki zależna jest od wartości samochodu.

Istotny jest tutaj bowiem art. 23 ust. 1 pkt. 47 ustawy o pdof, zgodnie z którym nie uważa się za koszty uzyskania przychodów składki na ubezpieczenie samochodu osobowego, innego niż samochód prywatny, w wysokości przekraczającej ich część ustaloną w takiej proporcji, w jakiej kwota 150.000 zł pozostaje do wartości samochodu przyjętej dla celów ubezpieczenia.

Ubezpieczeniem, które zależy od wartości samochodu jest AC.

Zatem, jeśli wartość samochodu nie przekracza wartości 150.000 zł. ubezpieczenie AC będzie w całości stanowiło koszt uzyskania przychodu. W przypadku wyższej wartości samochodu należy zastosować proporcję.

Limit 150.000 zł nie dotyczy składek na OC, NNW czy też assistance, ponieważ ich wysokość nie zależy od wartości auta. Podatnicy mogą je więc odliczać od przychodu w całości.

Przykład 7

Wartość samochodu 160.000 zł.

Wysokość składki OC: 1.000 zł

Wysokość składki AC: 3.000 zł.

Do kosztów uzyskania przychodu zaliczyć można:

- 1) całą wartość polisy OC czyli 1.000 zł.
- 2) składki AC w wysokości 2812,50 zł.

$(150.000 \text{ zł} / 160.000 \text{ zł}) \times 3.000 \text{ zł} = 2.812,50 \text{ zł}.$

Przypomnę raz jeszcze, że gdyby we wskazanym przykładzie wartość samochodu wynosiła 150.000 zł. lub mniej w kosztach można byłoby ująć całą wartość polisy AC czyli 3.000 zł.

8.8. Rozliczenie w kosztach wydatków dotyczących samochodów osobowych niestanowiących majątku firmowego

Przedstawiłem już ogólne zagadnienia związane z rozliczaniem samochodów osobowych na gruncie ustawy o PIT, a także kwestie związane z rozliczaniem wydatków dotyczących samochodów stanowiących środek trwały w firmie.

Czas na omówienie zasad rozliczania w kosztach wydatków dotyczących samochodów osobowych niestanowiących majątku firmowego czyli:

- samochodów użytkowanych na podstawie umowy leasingu, najmu, dzierżawy i innych umów o podobnym charakterze,

- samochodów prywatnych właściciela,
- samochodów prywatnych pracowników.

1. Samochody użytkowane na podstawie umowy leasingu, najmu, dzierżawy i innych umów o podobnym charakterze

Zasady leasingu określone zostały w rozdziale 4a ustawy o PIT - Opodatkowanie stron umowy leasingu (art. 23a-23l).

Ustawodawca definiując leasing powołał się na konstrukcję umowy nazwanej ujętej w art. 709¹ kodeksu cywilnego, zgodnie z którym przez umowę leasingu finansujący zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, nabyć rzecz od oznaczonego zbywcy na warunkach określonych w tej umowie i oddać tę rzecz korzystającemu do używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony, a korzystający zobowiązuje się zapłacić finansującemu w uzgodnionych ratach wynagrodzenie pieniężne, równe co najmniej cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansującego.

Niezależnie od tego, czy dana umowa posiada cechy umowy leasingu zgodnie z kodeksem cywilnym, w celu uznania, że taka umowa jest umową leasingu w zakresie podatku dochodowego, niezbędne jest by zawierała ona elementy określone w ustawie o PIT:

- okres umowy leasingu - długość podstawowego okresu umowy leasingu, z wyłączeniem czasu, o który może być przedłużona lub skrócona, (minimalny czas

trwania umowy wynosi 40% okresu amortyzacji danego środka trwałego albo 5 lat jeżeli przedmiotem umowy są podlegające odpisom amortyzacyjnym nieruchomości - w przypadku samochodów osobowych wynosi więc minimum 2 lata),

- opłaty leasingowe (dokładnie ich wysokość),
- określenie strony, która jest uprawniona do dokonywania odpisów amortyzacyjnych od wartości początkowej przedmiotu,
- określenie wartości przedmiotu umowy,
- osoba leasingobiorcy.

Leasing operacyjny to rodzaj leasingu charakteryzujący się tym, że opłaty ponoszone przez korzystającego w całości stanowią u niego koszty uzyskania przychodu i przychód u finansującego. Odpisów amortyzacyjnych przedmiotu leasingu dokonuje finansujący.

Wśród kosztów dotyczących samochodów użytkowanych na podstawie umowy leasingu, najmu, dzierżawy i innych umów o podobnym charakterze wyróżnić można:

- opłaty leasingowe,
- koszty eksploatacyjne,
- koszty ubezpieczenia.

Opłaty leasingowe

Na opłaty leasingowe składają się:

- raty leasingowe,
- czynsz inicjalny,
- o ile została zawarta w umowie wartość wykupu - określona w umowie wartość wykupu przedmiotu leasingu po zakończeniu podstawowego okresu jej trwania.

Suma opłat ustalonych w umowie leasingu operacyjnego pomniejszona o należny podatek VAT, nie może być niższa od wartości początkowej przedmiotu leasingu.

Czego nie stanowią opłaty leasingowe (art. 23j ust. 2 ustawy o PIT)

Do sumy opłat leasingowych, nie zalicza się:

- płatności na rzecz finansującego za świadczenia dodatkowe, o ile są one wyodrębnione z opłat leasingowych,
- podatków, w których obowiązek podatkowy ciąży na finansującym z tytułu własności lub posiadania środków trwałych, będących przedmiotem umowy leasingu, oraz składek na ubezpieczenie tych środków trwałych, jeżeli w umowie leasingu zastrzeżono, że korzystający będzie ponosił ciężar tych podatków i składek niezależnie od opłat za używanie,

- kaucji określonej w umowie leasingu wpłaconej finansującemu przez korzystającego.

Przejdźmy do uwzględniania w kosztach opłat leasingowych.

Zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 47a ustawy o PIT, nie uważa się za koszty uzyskania przychodów opłat wynikających z umowy leasingu (najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze), z wyjątkiem opłat z tytułu składek na ubezpieczenie samochodów osobowych, w wysokości przekraczającej ich część, ustaloną w takiej proporcji, w jakiej kwota 150.000 zł pozostaje do wartości samochodu osobowego będącego przedmiotem tej umowy.

W przypadku samochodu osobowego będącego pojazdem elektrycznym w rozumieniu art. 2 pkt 12 ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych kwota limitu wynosi 225.000 zł (art. 23 ust. 5e).

Na podstawie art. 23 ust. 5a ustawy o PIT, limit 150.000 zł obejmuje kwotę podatku VAT naliczonego, która zgodnie z przepisami o VAT nie podlega odliczeniu.

Tutaj zatem znaczenie ma, czy samochód użytkowany jest wyłącznie do celów związanych działalnością gospodarczą, czy do celów mieszanych. Do uznania że samochód wykorzystywany jest wyłącznie na cele działalności gospodarczej, zastosowanie znajdują

tutaj te same zasady, które dotyczyły samochodów stanowiących w firmie środek trwały. Zasady te zostały już omówione.

Jeśli więc wartość samochodu nie przekracza kwoty 150.000 zł. (odpowiednio 225.000 zł) raty leasingowe będą stanowiły koszt w całości.

Jeżeli wartość samochodu przewyższa ustalony limit, wówczas w celu ustalenia kwoty raty leasingowej, jaka może zostać ujęta w kosztach dokonuje się przeliczenia na podstawie wzoru:

150.000 zł. / wartość pojazdu x wysokość raty leasingowej

lub odpowiednio

225.000 zł. / wartość pojazdu x wysokość raty leasingowej

Wstępną opłatę leasingową należy zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów jednorazowo w dacie jej poniesienia, nie ma obowiązku rozliczania jej proporcjonalnie do okresu trwania umowy. Pamiętać jednak należy, że do opłaty wstępnej również zastosowanie ma cytowany wcześniej art. 23 ust. 1 pkt 47a ustawy o PIT

Przykład 1

Przedsiębiorca - czynny podatnik VAT na potrzeby działalności gospodarczej zawarł umowę leasingu operacyjnego, której przedmiotem jest samochód osobowy o wartości netto 200.000 zł + VAT: 46.000 zł. W lipcu br. otrzymał fakturę na opłatę wstępną o

wartości netto 18.000 zł + VAT 4.140 zł. Samochód wykorzystywany jest do celów mieszanych.

Wartość samochodu osobowego: $200.000 \text{ zł} + (46.000 \times 50\%) = 223.000 \text{ zł}$

Wartość opłaty wstępnej powiększona o nieodliczony VAT: $18.000 \text{ zł} + (4.140 \text{ zł} \times 50\%) = 20.070 \text{ zł}$.

Opłata wstępna stanowiąca koszt uzyskania przychodów: $150.000 \text{ zł} / 223.000 \times 20.070 \text{ zł} = 13.499,99 \text{ zł}$.

Koszty eksploatacyjne/ związane z użytkowaniem samochodu

Do kosztów eksploatacyjnych czy też związanych z użytkowaniem samochodu osobowego w działalności gospodarczej zaliczyć należy wydatki na bieżące wykorzystanie samochodu: paliwo, płyny, części, naprawa, koszty parkingu, koszty przejazdu przez autostradę itp.

Przy tej kategorii samochodów znaczenie ma, czy samochód wykorzystywany jest do celów mieszanych, czy wykorzystywany jest wyłącznie do działalności gospodarczej.

Zastosowanie znajdzie tutaj art. 23 ust. 1 pkt 46a ustawy o pdof, stanowiący, że generalnie nie uważa się za koszty uzyskania przychodów 25% poniesionych wydatków z tytułu kosztów używania samochodu osobowego, innego niż samochód prywatny przedsiębiorcy, na potrzeby prowadzonej przez podatnika działalności gospodarczej -

jeżeli samochód osobowy jest wykorzystywany również do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą prowadzoną przez podatnika.

Zatem:

- jeśli samochód osobowy wykorzystywany jest wyłącznie do działalności gospodarczej, koszt uzyskania przychodów stanowiąc będzie 100% wydatków związanych z jego użytkowaniem,
- jeśli samochód wykorzystywany jest zarówno do działalności gospodarczej, jak i w celach prywatnych, koszt uzyskania przychodów stanowiąc będzie 75% wydatków związanych z jego użytkowaniem.

Dodatkowo, jak wskazuje art. 23 ust. 5a ustawy o pdof, poniesione wydatki obejmują także podatek od towarów i usług, który zgodnie z przepisami o podatku od towarów i usług nie stanowi podatku naliczonego, oraz naliczony podatek od towarów i usług, w tej części, w jakiej zgodnie z przepisami o podatku od towarów i usług podatnikowi nie przysługuje obniżenie kwoty lub zwrot różnicy podatku od towarów i usług.

Przykład 2

Podatnik prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą, w której na podstawie umowy leasingu wykorzystuje samochód osobowy. Podatnik zakupił do tego samochodu paliwo, za które zapłacił: 300 zł netto + VAT: 69 zł.

I wariant: podatnik dla celów VAT nie prowadzi ewidencji przebiegu pojazdu, dlatego może odliczyć jedynie 50% wartości podatku VAT naliczonego.

Do kosztów podatkowych podatnik zaliczy 75% wydatków poniesionych na paliwo, z uwzględnieniem kwoty VAT niepodlegającej odliczeniu.

W tym przypadku kosztem podatkowym jest kwota:

$$300,00 \text{ zł} + (69,00 * 50\%) = 334,50 \text{ zł}$$

$$334,50 \text{ zł} * 75\% = 250,87 \text{ zł}.$$

II wariant: podatnik złożył VAT-26 i prowadzi ewidencję przebiegu pojazdu.

Podatnikowi przysługuje pełne odliczenie podatku VAT jak również zaliczenie całej kwoty netto wynikającej z faktury do kosztów uzyskania przychodów. Spełnia bowiem wszystkie warunki aby rozliczyć całość poniesionych wydatków.

Z faktury odliczy więc VAT w wysokości 69,00 zł, a do kosztów zaliczy 300,00 zł.

Koszty ubezpieczenia

Tak samo jak w przypadku samochodów stanowiących środki trwałe w firmie, przy kosztach ubezpieczenia samochodów będących przedmiotem najmu czy leasingu, nie ma znaczenia, czy samochód użytkowany jest wyłącznie na cele działalności gospodarczej, czy też do celów mieszanych.

Zgodnie art. 23 ust. 1 pkt. 47 ustawy o pdof, nie uważa się za koszty uzyskania przychodów składki na ubezpieczenie samochodu osobowego, innego niż samochód prywatny, w wysokości przekraczającej ich część ustaloną w takiej proporcji, w jakiej kwota 150.000 zł pozostaje do wartości samochodu przyjętej dla celów ubezpieczenia.

Istotne jest więc z jakim ubezpieczeniem mamy do czynienia, tzn. czy wysokość składki zależna jest od wartości samochodu.

Ubezpieczeniem, które zależy od wartości samochodu jest np. AC.

Zatem, jeśli wartość samochodu nie przekracza wartości 150.000 zł. ubezpieczenie AC będzie w całości stanowiło koszt uzyskania przychodu. W przypadku wyższej wartości samochodu należy zastosować proporcję.

Limit 150.000 zł nie dotyczy składek na OC, NNW czy też assistance, ponieważ ich wysokość nie zależy od wartości auta. Podatnicy mogą je więc odliczać od przychodu w całości.

Ubezpieczenia GAP

Przy tym ubezpieczeniu często wśród podatników pojawiają się wątpliwości, jak prawidłowo uwzględnić je w kosztach.

Zacznijmy od samej definicji tego rodzaju ubezpieczenia.

Ubezpieczenie GAP (z ang. Guaranteed Asset Protection) jest skierowane do osób kupujących samochód na kredyt lub korzystających z leasingu. Zapewnia ono ochronę przed utratą wartości pojazdu w czasie. Zwykle polisa pokrywa różnicę pomiędzy pozostałymi do spłaty ratami, a kwotą odszkodowania wypłaconego z AC w związku ze szkodą całkowitą pojazdu.

Z punktu widzenia księgowego najistotniejsze jest jednak to, że jest ono ubezpieczeniem dobrowolnym a wysokość składki zależna jest od wartości samochodu.

Zastosowanie znajdzie tutaj więc wspomniany już art. 23. ust. 1 pkt 47 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

W związku z powyższym:

1. Jeżeli wartość samochodu nie przekracza kwoty 150.000 zł. do kosztów uzyskania przychodu zaliczyć można całą wartość ubezpieczenia GAP.
2. Jeżeli wartość samochodu jest wyższa, do kosztów uzyskania przychodu można zaliczyć tą część polisy GAP, która proporcjonalnie odnosi się tylko do wskazanej wartości 150 000 zł.

Stanowisko Ministerstwa Finansów w tej kwestii zostało uregulowane w objaśnieniach podatkowych z dnia 9 kwietnia 2020 r. Wynika z niego, że ograniczenie wynikające z art. 23 ust. 1 pkt 47 u.p.d.o.f. dotyczy również składek na ubezpieczenie GAP. Potwierdzają to również wyroki sądów.

Najczęściej ubezpieczenie to wykupuje leasingodawca, a następnie obciąża jego kosztami leasingobiorcę, doliczając wartość ubezpieczenia do opłat leasingowych.

W związku z tym doliczone do opłat leasingowych raty ubezpieczenia GAP nie stanowią kosztów uzyskania przychodów w wysokości przekraczającej ich część ustaloną w takiej proporcji, w jakiej kwota 150.000 zł pozostaje do wartości samochodu przyjętej dla celów tego ubezpieczenia.

Przykład 3

Wartość samochodu: 200.000 zł.

Miesięczna wysokość składki doliczona do opłaty leasingowej: 100 zł.

Wysokość miesięcznej składki stanowiącej koszt uzyskania przychodu można obliczyć wg wzoru: $(150.000 \text{ zł.} / \text{wartość samochodu}) \times \text{kwota miesięcznej składki}$

$$(150.000 / 200.000) \times 100 = 75 \text{ zł.}$$

Gdyby we wskazanym przykładzie wartość samochodu wynosiła 150.000 zł. lub mniej w kosztach można byłoby ująć całą wysokość składki na ubezpieczenie GAP czyli 100 zł. miesięcznie.

2. Samochody prywatne właściciela

W przypadku wydatków dotyczących samochodu prywatnego właściciela użytkowanego również na cele działalności gospodarczej, zastosowanie znajdzie art. 23 ust. 1 pkt 46 ustawy o PIT, zgodnie z którym nie uważa się za koszty uzyskania przychodów:

poniesionych wydatków z tytułu kosztów używania, stanowiącego własność podatnika prowadzącego działalność gospodarczą, samochodu osobowego niebędącego składnikiem majątku, o którym mowa w art. 14 ust. 2 pkt 1, oraz składek na ubezpieczenie takiego samochodu; te wydatki i składki w wysokości 20% stanowią jednak koszty uzyskania przychodów pod warunkiem, że samochód ten jest wykorzystywany również do celów związanych z działalnością gospodarczą prowadzoną przez podatnika;

Przykład 4

Przedsiębiorca (zwolniony z VAT) wykorzystuje również na cele działalności gospodarczej swój prywatny samochód, który nie stanowi środka trwałego w jego firmie. W lipcu wyjechał w podróż służbową. Poniósł koszty paliwa w wysokości 200 zł brutto oraz koszty parkingu 50 zł brutto .

W jakiej wysokości wydatki te będą stanowiły koszt jego działalności?

Przedsiębiorca zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 46 ustawy o PIT do kosztów może zaliczyć jedynie 20% wydatków związanych z wykorzystywaniem samochodu prywatnego na cele swojej działalności.

1. Koszty paliwa: $200,00 \times 20\% = 40,00$ zł
2. Koszty parkingu: $50,00 \times 20\% = 10,00$ zł.

Przykład 5

Przedsiębiorca - czynny podatnik VAT wykorzystuje swój samochód osobowy w działalności gospodarczej. W czerwcu bieżącego roku kupił paliwo do tego samochodu za które zapłacił: 300 zł netto + 69 zł VAT. Podatnik dla celów VAT nie prowadzi ewidencji przebiegu pojazdu, dlatego może odliczyć wyłącznie 50% wartości VAT naliczonego.

Jaką kwotę może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów ?

Podatnik może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów jedynie 20% poniesionych wydatków tj.: 60 zł z kwoty netto oraz 20% z nieodliczonej części podatku VAT tj.: 6,90 zł: razem: 66,90 zł. Wynika to z następujących obliczeń:

$$300 \text{ zł} \times 20\% = 60 \text{ zł}$$

$$69 \text{ zł} \times 50\% = 34,50 \text{ zł (nieodliczona część VAT)}$$

$$34,50 \text{ zł} \times 20\% = 6,90 \text{ zł}$$

$$60 \text{ zł} + 6,90 \text{ zł} = 66,90 \text{ zł}$$

3. Samochody prywatne pracowników

Zdarza się, że pracownicy w celach służbowych używają również prywatnych samochodów.

Zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 36 nie uważa się za koszty uzyskania przychodów:

wydatków ponoszonych na rzecz pracowników z tytułu używania przez nich samochodów na potrzeby wykonywanej działalności:

- a) w celu odbycia podróży służbowej (jazdy zamiejscowe) w wysokości przekraczającej kwotę ustaloną przy zastosowaniu stawek za jeden kilometr przebiegu pojazdu,*
- b) w jazdach lokalnych - w wysokości przekraczającej wysokość miesięcznego ryczałtu pieniężnego albo w wysokości przekraczającej stawki za jeden kilometr przebiegu pojazdu, określonych w odrębnych przepisach wydanych przez właściwego ministra;*

Zatem wydatki poniesione na samochód osobowy pracownika, związane z wykonywaniem obowiązków służbowych są limitowane i uwzględniane w kosztach w oparciu o kilometrówkę.

Stawki za przejechany 1 km określone zostały w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy.

Zgodnie z § 2. ww. rozporządzenia, koszty używania pojazdów do celów służbowych pokrywa pracodawca według stawek za 1 kilometr przebiegu pojazdu, które nie mogą być wyższe niż:

- 1) dla samochodu osobowego:
 - a) o pojemności skokowej silnika do 900 cm³ - 0,89 zł,
 - b) o pojemności skokowej silnika powyżej 900 cm³ - 1,15 zł,

2) dla motocykla - 0,69 zł,

3) dla motoroweru - 0,42 zł.

Przykład 6

Pracownik odbył swoim prywatnym samochodem o pojemności skokowej silnika 1598 cm³ podróż służbową - 350 km.

Czy z tytułu tej podróży służbowej pracownika, podatnik może poniesione wydatki zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów?

Pracodawca może zaliczyć wydatek ponoszony na rzecz pracownika z tytułu wykorzystania prywatnego samochodu na potrzeby działalności gospodarczej do kosztów uzyskania przychodów do kwoty: 402,50 zł, co wynika z obliczeń:

350 km x 1,15 zł (stawka za 1 km przebiegu pojazdu) = 402,50 zł.

8.9. Jak rozliczać samochód w działalności gospodarczej - to musisz wiedzieć

AGENDA:

1. Wykup samochodu osobowego po leasingu w celu odsprzedaży - skutki w podatku dochodowym
2. Sprzedaż samochodu po wycofaniu z działalności
3. Konsekwencje podatkowe braku ubezpieczenia AC
4. Leasing samochodu osobowego - czy istnieje możliwość skorzystania z dwóch limitów 150.000 zł?
5. Samochód osobowy używany do celów mieszanych - jak ustalić przychód z tytułu odszkodowania?

1. Wykup samochodu osobowego po leasingu w celu odsprzedaży - skutki w podatku dochodowym

Rozpatrzmy sytuację wykupu samochodu osobowego z leasingu w celu odsprzedaży w dwóch wariantach:

- I. wykup na firmę,

II. wykup na osobę prywatną.

Wariant I - wykup na firmę

Samochód wykupiony z leasingu staje się majątkiem przedsiębiorstwa i zostaje wprowadzony do ewidencji środków trwałych. Kosztem w działalności są comiesięczne odpisy amortyzacyjne. Często cena nabycia takiego samochodu nie przekracza kwoty 10.000 zł. W takiej sytuacji wydatek związany z wykupem samochodu można ująć bezpośrednio w kosztach uzyskania przychodów lub zakwalifikować go do środków trwałych i dokonać jednorazowego odpisu amortyzacyjnego.

Przychód ze sprzedaży takiego samochodu podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych w momencie sprzedaży (art. 14 ust. 2 pkt 1 ustawy o PIT). Nie ma tu znaczenia czas, jaki upłynął od momentu wykupu.

Warto wspomnieć, że w sytuacji, kiedy samochód podlegał amortyzacji liniowej, jego niezamortyzowana wartość stanie się kosztem w momencie sprzedaży.

Jest to zgodne z art. 24 ust. 2 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych: *“(…) Dochodem z odpłatnego zbycia składników majątku (...) wykorzystywanych na potrzeby działalności gospodarczej (...) jest przychód z odpłatnego zbycia składników majątku (...), a w pozostałych przypadkach dochodem lub stratą jest różnica między przychodem z odpłatnego zbycia a:*

1) wartością początkową wykazaną w ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, z zastrzeżeniem pkt 2, powiększona o sumę odpisów amortyzacyjnych, o których mowa w art. 22h ust. 1 pkt 1, dokonanych od tych środków i wartości (...)"

Wariant II - wykup na osobę prywatną

W tym wariacie samochód nie wchodzi w skład majątku przedsiębiorstwa, staje się własnością prywatną przedsiębiorcy.

Na początku warto się odnieść do art. 10 ust. 1 pkt 8 lit. d ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, który mówi, że źródło przychodów stanowi „*odpłatne zbycie (...) innych rzeczy - jeżeli odpłatne zbycie nie następuje w wykonaniu działalności gospodarczej i zostało dokonane: w przypadku odpłatnego zbycia (...) innych rzeczy - przed upływem pół roku, licząc od końca miesiąca, w którym nastąpiło nabycie*”.

Z przywołanego przepisu wynika, że aby nie zapłacić podatku dochodowego od sprzedaży samochodu wykupionego z leasingu, ze sprzedażą należy poczekać 6 miesięcy.

Tak było jednak do końca 2021 roku.

Z dniem 1 stycznia 2022 r. Polski Ład wprowadził do ustawy o PIT art. 10 ust. 2 pkt 4, który ma zastosowanie do składników nabytych po dniu 31.12.2021. Zgodnie ze wspomnianym przepisem, przepisów art. 10 ust. 1 pkt 8 nie stosuje się do odpłatnego zbycia:

4) składników, o których mowa w art. 14 ust. 2 pkt 19, nawet jeżeli przed zbyciem zostały wycofane z działalności gospodarczej, a między pierwszym dniem miesiąca następującego po miesiącu, w którym składniki te zostały wycofane z działalności gospodarczej, i dniem ich odpłatnego zbycia nie upłynęło 6 lat.

W art. 14 ust. 2 pkt 19 mowa jest o składnikach użytkowanych na podstawie umowy leasingu.

Przykład

Przedsiębiorca używał do celów działalności gospodarczej samochodu osobowego na podstawie umowy leasingu.

I wariant :

Wykup samochodu nastąpił do majątku prywatnego w grudniu 2021 roku

Podatnik zapłaciłby podatek dochodowy od sprzedaży samochodu, jeśli do tej sprzedaży doszłoby do 30 czerwca 2022 r. (pół roku, licząc od końca miesiąca, w którym nastąpiło nabycie).

Zbycie samochodu po dniu 30 czerwca 2022 r. nie będzie stanowiło przychodu.

II wariant:

Wykup samochodu nastąpił do majątku prywatnego w marcu 2023 roku.

Sprzedaż pojazdu bez obowiązku zapłaty podatku dochodowego możliwa jest dopiero 1 kwietnia 2029 r.

III wariant:

Wykup samochodu nastąpił do majątku firmowego w marcu 2023 roku.

W momencie sprzedaży samochodu podatnik zobowiązany jest rozpoznać przychód z działalności gospodarczej. Nie ma tu znaczenia czas, jaki upłynął od momentu wykupu.

2. Sprzedaż samochodu po wycofaniu z działalności

Podatnik, który wykorzystuje w firmie samochód osobowy, może podjąć decyzję o jego wycofaniu na cele prywatne.

Wycofując samochód z działalności gospodarczej sporządzić należy protokół przekazania środka trwałego. Środek trwały trzeba również wykreślić z ewidencji środków trwałych i udokumentować to zdarzenie dowodem LT - likwidacja środka trwałego, uwzględniając w nim datę oraz przyczynę wycofania.

Warto podkreślić, że ostatni odpis amortyzacyjny można ująć w kosztach w miesiącu wycofania samochodu na cele prywatne.

Co do sprzedaży wycofanego z działalności środka trwałego, zwrócić należy uwagę na z art. 10 ust. 2 pkt 3 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Zgodnie z nim, generalnie jeżeli odpłatne zbycie składników majątku nastąpi w ciągu 6 lat, licząc od pierwszego dnia miesiąca następnego po miesiącu wycofania środka trwałego, to

operacja zostanie zakwalifikowana jako przychód z działalności gospodarczej i będzie podlegała opodatkowaniu podatkiem dochodowym.

Bez konsekwencji na gruncie podatku dochodowego, podatnik może sprzedać środek trwały dopiero po upływie terminu 6 lat licząc od pierwszego dnia miesiąca następnego po miesiącu wycofania środka trwałego.

Przykład

Przedsiębiorca 1 maja 2015 roku wycofał samochód z firmy. 10 czerwca 2023 roku postanowił go sprzedać. Czy sprzedaż ta będzie podlega opodatkowaniu w ramach działalności?

Od wycofania środka trwałego minęło ponad 6 lat, więc przychodu z tego tytułu nie należy wykazywać w przychodach firmowych.

3. Konsekwencje podatkowe braku ubezpieczenia AC

Wykorzystywanie samochodu w działalności gospodarczej wiąże się z ryzykiem kradzieży, a także wypadków i związaną z tym likwidacją lub powypadkowym remontem auta.

Jednocześnie, przedsiębiorcy często szukają oszczędności i w związku z tym rezygnują z dobrowolnego ubezpieczenia AC, opłacając wyłącznie obowiązkowe ubezpieczenie OC.

Ubezpieczenie AC swoim zakresem obejmuje generalnie: szkody powstałe zarówno w ruchu drogowym, jak i poza nim, również podczas garażowania lub parkowania pojazdu. Mogą to być szkody spowodowane przez osoby trzecie lub zdarzenia losowe, np. pożar, gradobicie, kolizja, stłuczka parkingowa, kradzież czy wandalizm.

Poza brakiem odszkodowania w przypadku powyższych zdarzeń, rezygnując z ubezpieczenia AC, przedsiębiorca powinien również liczyć się z konsekwencjami na gruncie podatku dochodowego.

Zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 48 nie uważa się za koszty uzyskania przychodów:

strat powstałych w wyniku utraty lub likwidacji samochodów oraz kosztów ich remontów powypadkowych, jeżeli samochody nie były objęte ubezpieczeniem dobrowolnym.

W związku z powyższym, brak ubezpieczenia AC uniemożliwia ujęcie w kosztach uzyskania przychodów wydatków związanych z powypadkową naprawą samochodu. Należy tutaj podkreślić, że dotyczy to wyłącznie naprawy powypadkowej. Remonty bieżące nie zostały wyłączone z kosztów podatkowych.

Warto podkreślić również, że brak ubezpieczenia AC nie wyklucza odliczenia podatku VAT od poniesionych kosztów.

Trzeba mieć również na uwadze, że omawiany przepis art. 23 ust. 1 pkt 48 nie odnosi się wyłącznie do wypadków komunikacyjnych. Dyrektor Izby Skarbowej w Katowicach w interpretacji indywidualnej z dnia 14 października 2010 r., (sygn. IBPBI/1/415-677/10/AB), stwierdził:

“Z powyższej regulacji wynika zatem, iż jedynym kryterium wyłączającym możliwość zaliczenia strat powstałych w wyniku utraty lub likwidacji samochodów oraz wydatków związanych z remontem powypadkowym samochodu do kosztów uzyskania przychodów jest brak dobrowolnego ubezpieczenia samochodu.

Przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych nie definiują pojęcia „wypadek”. Zauważyć jednak należy, że w języku potocznym pod pojęciem „wypadek” należy rozumieć specyficzne, nieoczekiwane, nietypowe i niezamierzone działania zewnętrzne, które występuje w określonym miejscu i czasie, bez widocznej przyczyny (vide: Wikipedia Wolna Encyklopedia, <http://wikipedia.org>). Nie ulega tym samym wątpliwości, że pod pojęciem „wypadek” mieszczą się również nietypowe i niezamierzone działanie zewnętrzne typu powódź, pożar, itp.

(...)

Z konstrukcji cytowanego powyżej art. 23 ust. 1 pkt 48 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz przytoczonego znaczenia pojęcia „wypadek” wynika, że ustawodawca pod pojęciem tym rozumie wszelkie nieprzewidziane zdarzenia powodujące, iż samochód utracił swe dotychczasowe wartości użytkowe i wymaga naprawy.

W świetle powyższego, nieistotnym jest źródło niezamierzonego zdarzenia, tj. czy to jest wypadek komunikacyjny, czy też wypadek (zdarzenie) o podłożu naturalnym. Jeżeli samochód nie był ubezpieczony, brak jest podstaw do zaliczenia do kosztów uzyskania prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej wydatków poniesionych na remont powypadkowy samochodu.”

4. Leasing samochodu osobowego - czy istnieje możliwość skorzystania z dwóch limitów 150.000 zł?

Czy transakcja wykupu przedmiotu leasingu jest transakcją odrębną podatkowo od samego leasingu? Odpowiedź na to pytanie ma kluczowe znaczenie dla ustalenia, czy przedsiębiorcy przysługują dwa limity 150.000 zł.

Umowa leasingu to umowa nazwana w kodeksie cywilnym, a także każda inna umowa, na mocy której jedna ze stron, zwana finansującym, oddaje do odpłatnego używania albo używania i pobierania pożytków na warunkach określonych w ustawie drugiej stronie, zwanej korzystającym, podlegające amortyzacji środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne, a także grunty oraz prawo wieczystego użytkowania gruntów (art. 23a pkt 1 ustawy o PIT).

Z art. 23 ust. 1 pkt 47a ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych wynika, że nie uważa się za koszty uzyskania przychodów dotyczących samochodu osobowego opłat wynikających z umowy leasingu, o której mowa w art. 23a pkt 1, umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, z wyjątkiem opłat z tytułu składek na ubezpieczenie samochodu osobowego, w wysokości przekraczającej ich część ustaloną w takiej proporcji, w jakiej kwota 150.000 zł pozostaje do wartości samochodu osobowego będącego przedmiotem tej umowy. W przypadku samochodu osobowego będącego pojazdem elektrycznym lub napędzanym wodorem kwota limitu wynosi 225.000 zł.

Jak natomiast wynika z art. 23 ust. 5c, w przypadku samochodu osobowego oddanego do używania na podstawie umowy leasingu, o której mowa w art. 23a pkt 1, powyższy limit stosuje się do tej części opłaty, która stanowi spłatę wartości samochodu osobowego (części kapitałowej). Wartość ta powinna wynikać z umowy leasingu i odzwierciedlać jego wartość rynkową.

Z kolei w art. 23 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy, ustawodawca wyłączył z kosztów uzyskania przychodów odpisy z tytułu zużycia samochodu osobowego, dokonywane według zasad określonych w art. 22a-22o, w części ustalonej od wartości samochodu przewyższającej kwotę:

- a) 225.000 zł - w przypadku samochodu osobowego będącego pojazdem elektrycznym oraz w przypadku samochodu osobowego będącego pojazdem napędzanym wodorem,
- b) 150.000 zł - w przypadku pozostałych samochodów osobowych.

W związku z powyższym, uznać należy, że wykup samochodu z leasingu stanowi transakcję odrębną podatkowo od samego leasingu, a co za tym idzie podatnikowi przysługują dwa limity 150.000 zł:

- pierwszy limit liczyć należy dla umowy leasingu, a więc dla czynszu inicjalnego i rat miesięcznych,

- drugi limit liczyć należy dla ewentualnych odpisów amortyzacyjnych dokonywanych po wykupie samochodu, będącego przedmiotem leasingu operacyjnego.

Stanowisko takie potwierdza interpretacja indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z dnia 02.08.2022 r. sygn. 0113-KD IPT2-1.4011.451.2022.2.MZ.

5. Samochód osobowy używany do celów mieszanych - jak ustalić przychód z tytułu odszkodowania?

Ustawodawca ustalił ograniczenia w zakresie uwzględniania w kosztach uzyskania przychodów, wydatków dotyczących samochodów osobowych, używanych zarówno w działalności gospodarczej, jak i prywatnie. Kosztem mogą być wydatki związane z użytkowaniem samochodów osobowych używanych do celów mieszanych w wysokości 75%, przy czym wydatki te obejmują również VAT, który nie podlega odliczeniu.

W związku z tym pojawia się pytanie: Skoro w kosztach uwzględniane jest tylko 75% wydatków dotyczących takiego samochodu, to czy w przypadku otrzymania odszkodowania z ubezpieczenia, w związku ze szkodą na takim samochodzie, stanowi ono przychód również w wysokości 75%?

Zacznijmy od początku.

Zgodnie z art. 14 ust. 2 pkt 12 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, przychód z działalności gospodarczej stanowi również otrzymane odszkodowania za szkody dotyczące składników majątku związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą lub z prowadzeniem działów specjalnych produkcji rolnej.

Powstaje on w momencie:

- wpływu środków pieniężnych na rachunek bankowy podatnika lub
- w dacie przekazania przez ubezpieczyciela odszkodowania do warsztatu samochodowego, który wykonał naprawę samochodu.

Jeśli natomiast chodzi o wysokość odszkodowania z tytułu szkody komunikacyjnej, którą należy uwzględnić w przychodach, jest to pełna kwota otrzymana od ubezpieczyciela. Nie ma tutaj znaczenia wysokość wydatków na naprawę uwzględnionych w kosztach uzyskania przychodów.

Należy tutaj zwrócić również uwagę na art. 14 ust. 3 pkt 3a ww. ustawy, zgodnie z którym do przychodów nie zalicza się zwróconych innych wydatków niezaliczonych do kosztów uzyskania przychodów. Odszkodowanie za szkodę komunikacyjną jest wykonaniem świadczenia z umowy ubezpieczenia, a nie zwrotem środków, w związku z tym powołany przepis nie będzie miał zastosowania, a **otrzymane od ubezpieczyciela środki stanowią będą przychód podatkowy w pełnej wysokości.**